

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
la Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelk Nachf., Anton Oppelk,
la Suvașta: la A. V. Goldberger, Ekestein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsbet-közt.).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seră armonioasă pe o coloană 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială. — **RECLAME** pe pagina 3-a o seră 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 27).

„GAZETA” iese în Dăcare d.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 or., pe șase luni 12 or., pe trei luni 6 or.
N-rii de Duminică 2 A. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din intru și din afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tergul Inului Nr. 30, etajul I.
L.: Pe un an 20 or., pe șase luni 10 or., pe trei luni 5 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 24 or., pe 6 luni 12 or., pe trei luni 6 corone. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 148. — Anul LXV.

Brașov, Duminică 7 (20) Iulie.

1902.

Invoiala dualistă.

În timpul din urmă mergea rău cu invoiala economică din Ungaria și Austria, care invoială, pe temeiul legii dualiste se numește la noi de obicei „pact.”

Se credea, că acest pact, care, tot după aceea lege, are să se reînnoască din de ce în de ce ani, acum după-ace aproape cinci ani de zile a fost trăgănat cu măsură provisorie din an în an, nu va mai pute fi de loc reînnoit din cauza marilor neînțelegeri între guvernele dualiste.

Nu de mult s'au întrerupt negocierile dintre Coloman Szell și ministru-președinte austriac Dr. Koerber. Cel din urmă s'a fost plâns cu aspre cuvinte în contra colegului său ungar, declarând în parlamentul din Viena, că nu poate merge mai departe nici un pas, căci prea mult se pretinde din partea ungară. Mai bine nici un pact, decât ca Austria să ia asupra-și din nou nisce sarcini ne mai suportabile.

Așa a vorbit primul ministru austriac, ér camera, dietele, camerele comerciale și toate reuniunile și corporațiunile industriale din Austria îl aplaudară și îi dădură în glas. Ungurii nu erau obișnuiți până acum c'un limbaj și cu o rezistență atât de serioasă din partea țerilor austriace. Până acuma ei totdeauna au reușit a-se înțelege cu guvernul din Viena și cum era învoiala așa și rămânea. Parlamentul o sancționa cu votul său.

De rândul acesta însă se întorse foia, și trebuie să constatăm, că ađi în adevăr opiniunea publică în Austria e hotărâtă a nu mai face concesii, pe cuvânt, că trebuie să se aducă necurmat jertfe dualismului, și dăce: n'o să ne prăpădim noi din cauza dualismului, care ne-a costat deja așa de mult, mai bine prăpădescă-se el.

Firesce, că această stare de lucruri le-a venit foarte bine tuturor

celor, cari doresc mai mult, pôte, decât stăruiesc de a-se rupe economicese de Austria și de a ridica vama la graniță. Aceștia sunt în primul rând kosuthiștii. Dér cum am đis, fac mai mult șgomot, pentru-ca să arate, că nu le e témă de-o rup-tură, decât țintesc serios a zădăr-nici pactul de față cu Austria. Ungariei îi mai trebuie încă timp până să fie pregătită pentru un ast-fel de pas, care, făcut acuma, ar avé urmări mari și grave pentru economia și finanțele ei.

Strigă și amenință cei de din-cóce de rîul Laitha, care desparte statele dualiste, dér scie or-ice om cu pricepere, că nu pré se îmbul-zesc a-și dovedi curagiul.

În asemeni împrejurări nu pôte să surprindă pe nimeni, că în cele din urmă, la intervenirea chiar a Majestății Sale, într'un consiliu de corónă s'au reinceput negocierile, că se continuă și se vor continua la Ischl.

Amicii pactului sunt éráși plini de speranță, că el va fi încheiat. Se đice chiar, că deja ar fi fost delă-turate până acum cele mai mari piedeci și că în August s'astăptă, ca învoiala să fie făcută, așa că Majes-tatea Sa să pótă pleca liniștit la manevrele mari de tómnă ale ar-matei.

Probabil decí, că se vor invoi cum se vor invoi. Pôte că Austriacii totuși să fie și de astă-dată cei mai îngăduitori, pôte că se vor îndemna a renunța la pretensiuni, cum este aceea, ca cercetarea veterinară al vitelor, ce se vënd dintr'un stat a monarchiei în altul, să se facă la graniță prin medici veterinari ai ambelor state. Pôte că se vor invoi și cu privire la vama pe articolele industriale și cu privire la tariful vamal. Așa óla crăpată a dualismu-lui mai pôte fi lipită pe un timp óre-care cu prună uscată, dér pen-tru viitor sunt puține prospecte, că

acest pact dualist va mai pute dăinui.

Pregătirile, ce le fac Ungurii pentru viitorea despărțire economică de Austria sunt mai seriose, decât amenințările lor de ađi. Aici ne vin în minte vorbele înțelepte ale lui Mocsary, care într'o carte publicată de curënd a đis, că toate nisuițele unguresoi spre independență nu vor pute duce la nimic, decât Maghiarii nu vor stărui a se împăca mai întâiu cu popórele conlocuitoare nema-ghiare, lăpędându-se de ideia scrin-tită a maghiarisării cu forța, care pótetrăi numai cu dualismul și sub el.

Și totuși Maghiarii nici-odată n'au stărut mai turbat pentru maghiarisare, ca ađi.

Ce să le faci? Vorba Românului: „Dumneđu nu bate cu băta.”

Revista politică.

O scire fórte însemnată din Viena. Cică miniștri președinți Koerber și Szell s'ar fi înțeles între sine, e gata pactul, și ceea-ce mai restéză sunt numai formalități. De când a inter-venit corónă, care a exprimat nes-trămutata-i hotărîre de a-se menține comisiunea vamală între Ungaria și Austria, sórtea pactului era așa đic-ënd decisă. Guvernele din Viena și Budapesta au fost silite să reia firul tratărilor și săptămăna acesta trei zile de-arëndul referenții ministe-riilor de resort au desbătut asupra diferitelor cestiuni. Resultatul des-baterilor este, că s'a aflat basa pen-tru înțelegere, așa încât se astéptă ca propunerile privitoare la pact să fie primite de ambele guverne. Se đice, că guvernul unguresc ar fi suferit înfrângerí față de guvernul austriac și Szell ar fi fost silit să ce-deze aproape tuturor pretensiunilor austriace.

Alaltăeri după amiađi Regele Victor Emanuel a plecat din Rusia

spre casă. El și-a luat diua bună mai întâiu dela marii duci, conver-sând mai ales cu Tareviciul și cu ambasadorul Italiei, în vreme ce Țarul Nicolae conversa cu Prinetti, mi-nistru de esterne al Italiei. La des-părțire Țarul și Regele s'au îmbră-șiat și s'au sărutat. Salutările au continuat între Suverani și după-ce trenul s'a pus în mișcare.

Visitei regelui Italiei în Rusia i-se dá o mare importanță politică. S'ar fi vorbit în Petersburg despre însemnate cestiuni politice interna-ționale, asupra cărora Italia a voit să se orienteze și se afle părerile Rusiei. Intre altele s'ar fi vorbit despre cestiunea balcanică, luân-du-se în principiu hotărîrea, ca decă în Macedonia ar isbuoni o revoluție, Italia să ocupe câte-va porturi alba-neze. Se mai vorbesce, că cei doi miniștri de esterne, Lambsdorff (rus) și Prinetti (italian), s'au înțeles asupra convenției comerciale ruso-italiane.

Bandele bulgare din Macedonia sunt neastimpérate. Câte-va zile mai înainte diarele au publicat scirea, că un locotenent bulgar Ivancoff a pē-truns în Macedonia și a dat dela Strumița un manifest, proclamându-se comandant al armatei revoluțio-nare pentru trei districte. În același timp organul revoluționarilor bul-gari, „Riformi” din Sofia, a vestit, că trei mii de ómeni înarmați, ascunși prin munți, astéptă semnalul, ca să se pună în mișcare și se facă revo-luția. Turcia, la rândul ei, încă nu stă cu mâinile în sín. Ea a grămădit trupe numerose la granița dinspre Bulgaria și în Macedonia.

Guvernul din Sofia, ca să aibă cu ce să desvinováți că n'ar sta în legătură cu revoluționarii bulgari, a chemat la sine pe căpeteniile comi-tetului bulgaro-macedonean, și i-a declarat, că-l desființéză, decă nu se va astimpéra și decă va provoca re-voluțiunea în Macedonia.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Despărțire.

— Ai dat să béu otravă...
— și-am béut!
— Vam asvirlit ridënd apoi paharul,
— Er de mirosul ce-a lăsat amarul
— Voi v'ați retras cu spaimă...
— și-ați tăcut.
— Ai aruncat apoi cu pietre'n drum
— Din cușca vóstră de întuneric plină...
— Cum-am cântat cântarea mea senină
— V'am ertat de-atunci...
— Vê ert și-acum!
— Copilul sórelui fusesem eu,
— De-apururi voi v'ați înfrățit cu norii,
— Acum când vor să dormă muritorii
— Veniți și voi..., uitați de Dumneđu,
— Veniți!... Deschise-s portile vieții...
— Mi's trist, că mă despart acum de voi,
— Vê las stropiți pe față de noroi,
— Eu mă duc spre zarea dimineții!

Puterea rugăciunii.

...Și când apucă să sufle 'n luminare, întunerecul îl surprinse și-și simți sufletul încercat de o témă ne'nțelésă. Incet, fără să-și dea sémă, făcú vre-o căți-va pași, și când se lovi cu genunchii de marginea patului, tresării ca de spaimă și mâna dréptă i-se ridică pentru a-și face cruce. Recéla degetelor lipite de fruntea lui fier-binte îl trezi și rămase așa cu mâna la cap, privind în golul întunecat al odăii.
Stropii de plóie băteau sfioși în fe-restrele închise ca nisce drumeți rătăciți, cari ar dori să céră adăpost, din când în când uruitul vre-une trăsuri creșcea și se pierdea, repetându-și echoul în golul în-tristat al sufletului...
Florian ședea tot cu mâna la cap și simția cum în adéncul sufletului, într'un colț uitat, se ridică nisce neguri și în lo-cul rămas liber răsare și se înalță o flóre primă-vératică, pe când pe buzele lui se lupta un început de rugăciune.

Rugăciune!... un zimbet ciudat îi trecú pe față și cu o ridicătură silnică din umeri, negurile se năpustiră érá peste fló-rea de-abia răsărită și Florian se aruncă în pat, îngropându-și capul în perne...

Prin întunerecul liniștit, cu brațele încrucișate pe piept se plimba pustiu de colo până colo. Florian îi simția recéla pașilor cum îi apasă pe inimă. Ar fi che-mat pe cine-va, dér n'avea pe cine să cheme și singur nu'l putea alunga, n'avea curagiul să-l alunge...

Și cum stetea așa nemișcat, i-se părú c'aude un șgomot, care s'apropie. Tresări din tot trupul și se întorse, redíméndu-și capul de mâna dréptă. Ochii lui deschiși mari cutreerară fricoși largul odăii și apoi rămaseră nemișcați..., înpietriți.

Nu se aude decât bătaia molatică a stropilor de plóie...

Gândurile i alergau fără țintă prin întinsul luminii, isbindu-se dela cer la pământ și dela pământ la cer ca echoul unui cântec de desnădejde. Din tótă ființa lui nu mai putea să 'nțelégă, decât un dor, un dor isvorit dintr'un isvor necunoscut

al sufletului, dor care-l chinuia și care creșcea cu fie-care clipă, i-se părea, că cine-va îi șoptesce mereu la urechie: în-chină-te!... închină-te!

Cu ochii pe jumătate închiși, obosiți de adierea somnului, i-se părú la un moment c'a luat o înfățișare aeriformă, care se destrăma clipă cu clipă și părți-părți din el piereau ca duse de vânt. Înarmu-rit de puternica spaimă a morții, ochii i-se deschise de-odată și duse trei degete la frunte și era gata să 'ncépă rugăciunea. Dér mâna lui nu se mai coborí dela cap și cuvintele: „Tatăl nostru” îi încremeniră pe buze. Se învîrti odată în așternut ca și când ar fi vrut să se asigure, că-i în-treg, și-apoi își trase nervos plapoma peste cap și...

...Plóia cădea măruntă pe acoperi-șul de tinichea al mansardei, fluieratul unui vardist de nópte dádea viétă străđilor pustii, ér turnul unei biserici din apro-piere bătú de două-spre-dece orí, împraș-ciind liniște pe unde putea să-i ajungă glasul.

* * *

Maghiarisarea numelor proprii în justiție.

Sunt bine cunoscute uneltirile șoviniste, mai ales din partea Maghiarilor ardeleni, ce ținesc la maghiarisarea numelor Românilor și Sașilor. Înainte cu vre-o 6—7 ani apăruse în Ardeal și o broșură unguerescă, care da instrucțiuni în ce mod se pot maghiarisa mai ușor *numele de botez* ale cetățenilor nemaghiari.

De atunci s'au urcat și mai sus pe scara maghiarisării cu sila și ați cer și practică chiar maghiarisarea *numelor noastre proprii*.

Cu privire la acesta d-l *Iustin Pop* publică în „*Libertatea*” dela Orăștie un articol, în care, după ce arată cum ar trebui să fie justiția mai ales într'un stat poliglot, scrie următoarele :

„Care e justiția Ungariei, o scim noi bine; eu de astă-dată voiui a releva numai o nouă manifestare în justiția maghiară, care în același timp constituie un serios și acut gravamen al nostru al Românilor. E vorba de *maghiarisarea numelor noastre proprii în justiție*, unde acum, fie în procedurile contradictorii, procesele de feluri deosebite, fie în procedurile necontradictorii, spre ex. ptractarea rămaselor, cartea fundară, — *numele propriu al partidelor, marilor, expertele etc. se strigă în mod maghiarisat!* Nu numai, ci se scriu în protocoale, sentințe și alte acte judecătorești, în traducere maghiară, spre ex. în loc de *Petru Suciu — Szöcs Péter* și în loc de *Maria Grecu — Görög Mariska!*

Și ce e mai mult, nu e acesta numai un obicei început proprio motu de unii slujbași volnici, ci precum aflăm, *prezidentul tablei reg. din Clușiu a dat chiar ordin oficios* — de natură confidentă — *pentru maghiarisarea numelor în justiție!*

Unii perversi justițiară maghiari nu vréu să-și dea seama de nedreptatea strigătoare la cer și de urmările triste ale nebunei lor acțiuni de maghiarisare, ci lipșiți și de cel mai mic simț de drept și dreptate, tind cu bruschetă ne mai audită a introduce această chiar și în *justiție*, și încă pe cale oficioasă!

Înzadar am pune însă la ochii acestor justițiară argumentările noastre pentru dovedirea mărimii gravamenului mai nou: ochii lor sunt împăienjeniți de șovinismul bolnav, privirea lor e privirea fixă a nebunului, care nu înțelege, decât ideea fixă, care l'a făcut bolnav și neom!

De geaba li-am invoca că ochii deșteți Themis (deșteța dreptății) tocmai pentru aceea sunt legați, pentru-ca ei să-și fie tot atâta, decât blândul Ioan ori Pișta, cu mustață sbucărită ori răsucită, cere dreptate: ea are s'o dea *ori-cui*. Priceperea descreeratului șovinist din justiția noastră nu mai ajunge la atâta înțelegere, el caută numai ideea fixă, tristul refren al sorții lui!...

Dér precum am îndatinat a ne apăra față cu cel nebun, aplicându-i dușari reci și cămașa de legat, așa trebuie să punem în fața noii tendințe bolnave de maghiarisare, *reacțiunea noastră sănătoasă*, de grad adecuat.

Bunul început l'a și făcut valorosul nostru luptător, d-l Francisc Hossu-Longin, avocat în Deva. Cu plăcere aflăm anume,

că d-sa a înaintat în materia acesta un energic protest la judecătoria cercuală din Hunedóra, al cărei conducător e mai îndrăgnet propagator al acestui nou fel de maghiarisare! D-l Hossu a cerut, ca protestul să-și fie susținut la prezidiumul tablei reg. din Clușiu, de unde a venit ucazul oficios și secret, care a pus la cale această acțiune, și după-ce judele cercual a tăgăduit susținerea, d-sa a expedit protestul direct la prezidiumul tablei, dela care a cerut cu tărie oprirea maghiarisării numelor proprii în justiție!

Voiui detalia și analisa în numărul viitor cuprinsul acestui protest de însănătoșire.

SCIRILE DILEI.

6 (19) Iulie.

O scire senzațională. Din *Deva* ni-se comunică următoarea scire senzațională: „In comuna *Pancu* (lângă Dobra) se face tocmai acum *segregarea*. Astăzi, 18 Iulie n., s'a răspândit pe aici vestea, că țeranii din *Pancu* s'ar fi revoltat contra autorităților judecătorești, declarând, că nu vor să li-se ia pădurile și pășunea. S'au reunit 40 gendarmi. Țeranii s'ar fi opus și gendarmilor, cari s'ar fi retras; apoi că țeranii s'ar fi înarmat cu securi, coșe, furci etc și au aruncat cu securii asupra gendarmilor. S'au tras clopotele într'o dungă. Ați dimință au fost trimise la fața locului 2 companii de soldați. Până la 6 ore s'era n'am primit altă veste de acolo. Cine scie ce va mai fi și asta.”

Care este adevărul? Tóte țiarele unguresci, chiar și unul din oficioșii guvernului unguresc, au publicat săptămâna acesta scirea, că ministrul de honveđi br. *Fejerváry* a dat un ordin prin care impune, ca atât limba de serviciu, cât și de instrucție și chiar în conversația la honveđime, să fie exclusiv limba maghiară. Foile ce le-am primit ađi din Budapesta spun, pe basa unei informațiuni oficioșe, că ministrul de honveđi n'ar fi dat un astfel de ordin. E curios însă, că oficiosul guvernului nu ia notă despre desmintire. „*Egyetértés*” remarcă acesta și-și exprimă dorința de a scii, ce este adevărat și ce nu din acest lucru?

Universitate catolică în Alba-Iulia. „*Pol. Ert.*” anunță următoarele: Consiliul de direcțiune al statusului romano-catolic ardelen a adus o hotărîre însemnată în ședința sa ținută în Iulie. A decis, ca din fundațiunea fostului episcop *Fogarassy* de 2 milioane, să înființeze în Alba-Iulia o *universitate catolică*. Ședința a fost presădată de episcopul conte *Mailath*.

Intâlnirea monarhului nostru cu regele Italiei. Din *München* i-se anunță lui „*Berliner Tageblatt*”, că regele Victor Emanuel al Italiei reîntorcându-se din Rusia, va avé o intâlnire cu Majestatea Sa monarhul în Belluno, depărtare de 90 chilometri din Misurina.

Incoronarea regelui Angliei. După ultimele telegrame din Londra, ceremonia încoronării regelui Eduard al Angliei se va face în 11 August st. n. Principii moștenitori ai României vor asista.

Muncitorii streini în România. Biuroul statistic delat ministrul de interne român de sub conducerea d-lui Smântănescu a întocmit statistica muncitorilor streini, întrați în mod individual în țară, în cursul luni Maiu 1902. Această statistică cuprinde numărul acestor muncitori repartisați pe naționalitate și meserie. Etă această statistică: Au intrat în țară 7880 muncitori, cari se împart astfel:

Austro-Ungari, 3335; bulgari, 2094 belgii, 14 germani, 15 italieni, 11 italieni 64, ruși 22, sârbi 589, turci 1235, și diferite naționalități, 501. După meserie se împart în modul următor: Agricultori 1682, pescari 43, muncitori de pădure 611, zidari 134, dulgheri 488, zarzavagii 412, și diferite meserii 4510. În luna Aprilie au intrat 8611 din cari numai 1292 agricultori. Același biurou statistic a întocmit tabloul de numărul biuletelor de liberă petrecere în țară a streinilor, liberate în cursul luni Maiu 1902. Au fost liberate 8208 bilete pentru următorii streini: Austro-ungari 1921, belgieni 3, bulgari 3866, elvețieni 4, englesi 2, francezi 2, germani 30, greci 199, italieni 133, muntenegreni 12, olandezi 1, otomani 1340, ruși 21, sârbi 401, spanioli 1, americani (Statele-Unite) 1, diferite naționalități 271.

Din Seliște A a apărut: „Anuarul al II-lea” al școlii capitale rom. din Seliște pe a școl. 1901—2, publicat de D. Lăpădat. Estragem din acest anuar următoarele date: Apelul comitetului parochial din Seliște pentru daruri benevole în scopul reînnoirii școlii. Continuarea din monografia școlii, unde sunt înșirați toți învățătorii și învățătoarele cari au funcționat până acum. Pomul Crăciunului. Din datele școlare relevăm, că personalul didactic a numărat 11 membri dintre cari 7 învățători și 4 învățătoare; două din aceste din urmă au fost aplicate la asilul de copii. Numărul elevilor la școala de tóte țilele a fost de 503, din cari 243 elevi și 260 eleve. După naționalitate au fost: Români 476, Maghiari 19, Germani 8. După confesiune au fost gr. or. 472, gr. cat. 4, rom. cat. 19, ev. lut. 4, unit. 4. La școala de repet. economică au fost 17 elevi și 86 eleve. La asil au fost 45 copii și 55 copile. În școala învățăceilor industriali au fost 119 băieți.

Ómenii mai rói de cât dobitocele! În Budapesta s'a descoperit țilele acestea nisce fapte din cele mai rușinoșe. Nisce bărbați și femei desbrăcați de ori ce rușine adimeniau fețițe în etate de 6—8 ani și după ce le îmbătau cu beutură dulce și amesturate, apoi le dădeau pe mâinile unor ómenii ticăloși, cari abusau de ele. În urmă din urmă au ajuns pe mâinile acestor femei o copilă a croitorului Anton

Mazur și a măturătorului de stradă Carol Flas. Intorcându-se acasă, fetele erau îmbolnăvite de bóle lumesci. Nenorociți părinți s'au jeliut la poliție, care a pornit cercetare și a descoperit până acuma pe Horvath Lajos, chelner, cu nevastă-sa, pe ciobotarul Megyeri Sandor și pe servitoarea Horvath Mari. Pentru asemenea ființe miserabile închisórea pe viétă, credem, că ar fi o prea mică pedépsă.

Danie pentru biserică. Mult stimata d-nă și d-l *Maria* și *Achim Jian* oficiant la societatea căilor ferate austro-ungare, conduși de un exemplar simț creștinesc și iubire cătră sf. locaș al lui D-șeu, au binevoit a darui pe seama sfintei noastre biserici „tronul Prea curatei Fecioare *Maria*”. Acest tron sculptat de d-l N. Cótárlea din Oravița și pictat de d-l Filip Mateiu din Bocșa-mentană, în valóre de peste 300 cor., servește spre cea mai frumoasă podóbă a bisericii noastre. Actul sfințirii s'a săvârșit Lună a doua și de Rosaliu prin capelanul Iancu Ișfan Stan cu cooperarea d. d. învățătorii Damaschin Gruescu și Dimitrie Prunes, în prezența unui număr public, între cari mai mulți streini, cari toți admirau acest prețios dar și gratulau d-lui Jian pentru marinositate dovedită. Fapta vorbesce de sine! Mult stim. familia Jian prin această nobilă a întrecut pe mulți fii ai bisericii născuți în comuna noastră. Comitetul și epitropia parochială își ține de cea mai sântă datorință morală ca pe lângă esprimarea mulțămitei sale și pe cale diaristică, să róge pe Atotputernicul Dumnezeu la care nici o faptă bună nu rămâne nerésplătită, să le dăruiască sănătate și viétă îndelungată. *Bocșa-romând* Iunie 1902. — *Iancu Ișfan Stan*, preot ca notarul comitetului parochial.

Mulțămită. Mult stimabilul domn căpitan c. și r. în pensiuine Petru Banda, de present locuitor în Viena, din iubire de cultură și neam, a binevoit a abona pe spesele d-sale prețuita foie „*Gazeta Transilvaniei*” numerii de Duminecă de vre-o 3—4 ani de-aréndul, ér pe anul curent s'a îngrijit, ca afară de „*Gazeta*”, foile „*Drapelul*” și „*Libertatea*” din a doua mână să le priméscă comuna Rusca, ceroul *Telegova*, comit. Caraș Severin, care comunit e locul natal al prea on. sus numit domn pe seama locuitorilor cunoscători de carte ai acelei comune. Pentru care binefacere priméscă d-sa și pe această cale, cele mai călduroșe mulțumiri. *Rusca* la 4 Iulie n. 1902. *Petru Banda* primar comunal.

Cununie. D-l *Emil Papp*, învățător în Vașad, își va serba cununia religioasă cu d-șórá Emilia Regina Hutterer în biserica gr. cat. din Șomcuta-mare, la 27 Iulie st. n.

Țera făgăduinței. Dela 1890 până la 1900 numărul Evreilor din Ungaria a crescut cu 126 mii de suflete, adică o creștere de 17.4%. Numărul total al Evreilor în Ungaria este de 851 mii de suflete

Florian rămase cu ochii sufletului pe un drum necunoscut la început, dér care în curénd îi deștepta rénd pe rénd amintirile copilăriei.

Copilăria!... Legănat ca de aripă nevedute, ce-l duceau, el adormi, și în somn i-se părú, că zăresce căsuța dela pólele pădurii cu înfățișarea ei de feciórá neprihănită. I-se părú, că stetea lungit în patul lui de odinioară, unde cu mânil sub cap de-atâtea ori visase c'are s'ajungă om mare, stăpânitor peste lume.

La cap, sub iconița maicii domnului, ardea un pahar cu unt de lemn înprăștiindu-și mirosul de biserică. Era atâta liniște aci, liniște care-ți adună sufletul de pe drumuri și-ți dá credința în ziua de mâne. Mamă-sa dereteca prin casă, umbland încet în virful degetelor, ca nu cum-va să-l deștepte.

Abia de se făcuse ziua. Rëndunelele cu cuiburile pe sub strășini începură să cânte și cum le-asculta nevinovata lor cântare, sufletul lui se umplú de evlavie.

Ce bine îi era aci! Se uita la tóte, asculta tot și i-se părú, că renasce. În casa asta era pământul prielnic pentru florile tinere. Aci a crescut și el, dér vântul l'a smuls din acest locaș al credinței și l'a aruncat departe pe căi înstrăinate...

Și-acum după ani de țile vedea, că tot aci era izvorul mulțumirii, aci în această liniște de biserică.

La un moment i-se părú, că vede pe mamă-sa rugându-se cu fața întórsă spre răsărit. La șóptele rugăciunii întréga casă párea că s'a umplut de-o lumină cașă párea. Tóte de prin prejur erau mulțumite și ascultau cu drag vorbele bătrânii, vorbe pe cari le cunosea, căci le auđia în fie-care dimință:

„Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mântuesce de cel réu.”

În liniștea sfântă pe care o lăsă în urmă-i acest sfirșit de rugăciune, lui Florian i-se părú, că s'apropie de el o fantomă cu chipul îmbétrănit și cu ochii înfiorători, care-l cutremura. Fantoma îi făcu semn să o urmeze. El începú să plângă

și o ruga să-l lase aci în această căsuță simplă, spunându-i, că n'are să mai dórescă nimic în tóta viétă lui. Găsise acum ce-a avut odată, și n'a sciut să prețuiescă și pe care decă l'o mai pierde, e pierdut pentru tot-déuna.

„Lasă-mé — îi díse el fantomii — n'am să-ți mai dóresc nici-odată împérăția ta, cu adéncurile ei, pe cari zadarnic m'am sbuciumat să le pétund. Eu nu sunt decă o vei duce în împérăția ta, ce nu mai are odichná...” Sunt sătul de tine... de tine care te numesci a tot-sciutórea.”

— Dér ce te-a ținut aci? întrebă fantoma cu glasu-i de ghétă.

Și Florian îi răspuse: „M'a ținut aci lumina candelii dela cap și echoul vorbelor din rugăciunea mamei!”...

Un hohot de ris umplú odaia. Icóna căđu și se făcu țândări, candela se stinse, zidurile căsuței cădură unul peste altul și se îngropară în pământ. Florian se simți prins de-o mână puternică și ridicat în

vězduhul întunecat. În locul unde fusese casa, mama lui plânga cu obraji îngropați în palme. Ér el alerga, alerga ca o nălucă și în calea lui aerul se despica re-trăgându-se cu spaimă...

Se trezi. Bóbe mari de sudóre rece îi curgeau de pe frunte. Inima îi bâtea cu putere. În odaie liniște și întunecată Pustilba de mâinile făcute cruce pe piept se plimba de colo până colo...

Florian își cuprinse capul în palme și cu ochii ațintiți în tavan începú:

„Tatăl nostru, carele ești în ceruri, sfințéscă-se numele téu, vie împérăția ta fie voia ta, pe cum în ceruri așa și pe pământ...”

Când sfirși ca nisce nori grei i-se ridică de pe suflet și se simția, că nu mai e singur.

Un cocoș de prin vecini vesti sosirea dimineții.

Florian adormi ca într'un légán!

Veturia

(4.9%), adică tot al douăzecilea om e jidov. Budapesta avea la 1890, 492.000 locuitori, între cari 103 mii jidovi. La 1900 populația Budapestei era de 732 mii, dintre cari 162 mii jidovi. Dacă se numără însă și jidovii din Pesta nouă, Pesta mică, Elisabethstadt, atunci numărul jidovilor se urcă la 180 mii, ceea-ce face a cincilea om e jidov. Numărul jidovilor a crescut de altfel în acei 10 ani și în alte orașe. Așa în Jaurin sunt astăzi 3317 (la 1890, 2525), în Sopron 2440 (1571), Seghedin 5863 (4731), Timișoara 5916 (4870), Oradea mare 12294 (10115), Dobrițin 6192 (3999), Mișcolț 8551 (5874), Cașovia 5276 (3306), Clușii 4730 (2414), Pojun 7110 (5346) și așa mai departe.

Corul bisericii române gr. or. din Brașovul-vechiu va aranja mâne, Duminică, 7 (20) Iulie, o petrecere cu joc în Stejerișul-de-sus. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se amână pe 3 Aug. st. n.

O petrecere de vără se va aranja în 2 August n. în sala „Otelului central“ din Dicio-St.-Mărtin. Venitul eurat este destinat pentru biserica, ce se va înființa în Tăurenii și pentru biserica din Dicio-St.-Mărtin. Prețul de intrare: de persoană 2 corone, de familie 4 corone. Inceputul la 7 ore sora. Suprasolvirile se vor chita pe lângă cea mai mare mulțumită. Ofertele benevole sunt a-se trimite d-lui casar în Dicio-S.-Mărtin. Patronii: Ilustr. Sa Dr. Vasile Hossu, canonic prelat. Alexandru Uilăcan, canonic. Nicolae Solomon, protopop. Vasile Zehan, avocat. Comitetul: Președinte: Dr. Stefan Laday. Vicepreședinte: Eugen Bian. Cassar: Laurențiu Pascu. Controlor: Ioan Boer. In comitetul aranjator: 23 membrii.

La casa de tir dela pôlele Timpei se află restaurantul Schmidt cu bucătărie escelentă și beuturi alese. Prețuri moderate. O privelisce admirabilă se ofere vizitatorilor de aici, asupra Brașovului. Un fonograf reproduce cu multă esactitate cele mai variate cântece, între cari și cântece românesce („Barbu lăutarul“, „Tôtă lumea-i dintr'un neam, numai eu pe nime n'am“).

Teatra de varietăți. Poliția din localitate ajungând la convingerea, că măsura luată contra trupei Leondovsky, a fost prea aspră, a revenit, permițând reprezentațiile anunțate.

Concertele muzicii orășenesci vor avé loc în săptămâna viitoare, precum urmază: Duminică la orele 11½ pe promenada de jos, Luni d. m. orele 6 promenada de jos, Marți dim. orele 8 promenada de jos, Mercuri dim. orele 8 promenada de jos, Joi dim. orele 8 promenada de jos, Vineri d. m. orele 6 în parcul Rudolf. Sâmbătă dim. orele 8 promenada de jos.

Pentru onoratele dame. E de-ajuns o comandă de probă pentru a-se convinge, că veritabilul lapte de castraveți englesesc face să dispară pistruiile de pe obraz, petele de Maiu și tot felul de necurătenii ale feței și înviorază pielea. La esposițiile din Paris și Viena a fost premiat cu medalia de aur. Prețul 1 sticlă 2 Corone, sâpun de castraveți 1 coronă, pudră 1 coronă 20 bani. Calitate veritabilă englezescă, se capătă la farmacistul G. Balassa din Timișoara, unde sunt a-se adresa comanda. Se găsește în toate farmaciile.

Din Sibiu.

— 16 Iulie 1902.

— *Ședința comitetului „Asociațiunei“ — Bisericuța — Fondul de teatru român.* —

Comitetul „Asociațiunei“ a ținut o ședință plenară Sâmbătă în 12 Iulie.

Obiectul cel mai de căpetenie al ședinței a fost demisiunea secretarului I, care din cauza „multelor sale ocupațiuni“, a voit să se retragă cu totul dela „Asociațiune“.

Comitetul n'a primit demisiunea, ci și-a rezervat dreptul a reveni asupra ei, decât în decursul timpului s'ar dovedi, că, într'adevăr, celelalte ocupațiuni împiedecă pe secretar la împlinirea datorințelor sale față de „Asociațiune“.

Duminea trecută s'a săvârșit cea din urmă slujbă dumnezească în bisericuța română din cetatea Sibiului.

Bisericuța se derimă, după cum se știe, ca pe locul ei să se zidescă catedrala Metropoliei gr. or.

Serviciul divin a fost îndeplinit de protopresbiterul *Papuu*, de asesorii consistoriali *Voileanu* și *Ivan*, și de un diacon.

Present un public ales, între care și președintele „Asociațiunei“ d-l Dr. Al. *Mocsanyi*.

Cuvântul festiv ocasional, l'a rostit de pe amvon tinerul monach și asesor consistorial, Dr. Miron E. *Cristea*.

Predicatorul cu voce respicată, simpatică, amintesce evenimentele cele mai însemnate, petrecute în interiorul bisericuței. Aici s'a votat statutul organic, la care au conlucrat cei mai distinși fii ai națiunii. Aici s'au ținut sinode, congrese, s'au sfințit 5 episcopi, între cari Bendela al Bucovinei. In bisericuța acesta corul măestruului Dima de câte ori nu s'a distins cu melodiile sale dulci, pline de evlavie.

Ce schimbări, a exclamat oratorul, dela 1790, de când s'a zidit acest locaș dumnezeesc, până astăzi! Atunci credincioșii bisericii noastre nici biserica n'aveau dreptul să-și ridice înăuntrul cetății. Chiar și această bisericuță, ascunsă aici în curte, a ridicat-o așa numita companie grecăscă. Astăzi am trecut peste toate piedecile. Astăzi, mulțumită Cerului, avem un scut atât de puternic, încât nici porțile iadului nu ne vor despărți de biserica noastră strămoșescă.

Oratorul termină cu o rugăciune înălțătoare.

Comitetul fondului de teatru, prin conelusul adunării generale din anul trecut, fusese însărcinat să compună un proiect de statute, cu scop ca societatea actuală să înceteze și să se înființeze o societate nouă, care să inactiveze teatrul, contemplant în statutele vechi.

Inainte de a esecuta conelusul adunării generale, comitetul a găsit cu cale, că este bine să consulte în cauză și pe alți fruntași români.

Președintele societății, d-l Ios. *Vulcan*, profitând de ocazia întrunirii secțiunilor științifice literare ale „Asociațiunei“ în Sibiu, a invitat acolo și pe membrii Comitetului, cari nu sunt membri ai secțiunilor.

Astfel sub presiunea d-lui Dr. Al. *Mocsanyi*, președinte de onore al Societății, s'au ținut două conferențe.

Resultatul final, după debateri serioase, a fost, că cei de față împărtășesc părerea Comitetului, care este, că *pentru înființarea teatrului nu este necesară schimbarea statutelor.*

Cor.

Dela „Asociațiune“.

— Iulie 1902.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura poporului român“ au fost convocate la Sibiu pentru o ședință plenară, pe zilele de 13 și 14 Iulie a. c. Ședințele s'au ținut în sala cea mare din casele „Asociațiunei“, localul internatului de fete. Sala acesta este decorată în față cu portretele Majestăților Lor, pe părătele din stânga portretele președinților Șaguna, între Barițiu și Bologa, ér pe părătele opus în fața acestora: Bar. Ladislau Popp și Timoteiu „Cipariu“.

Prima ședință s'a ținut Duminică d. a. la orele 3. Ședința a fost presidată de preș. „Asociațiunei“ d-l Dr. *Alexandru Mocsanyi*.

După deschidere se cetesce lista membrilor din secțiuni, cari se compun din următoarele persoane:

1) **Secțiunea istorică:** Vincențiu Babeș, Dr. Aug. Bunea, Vas. Goldiș, Ioan cav. de Pușcariu, Ios. Sterca Șuluțiu.

2) **Secțiunea literară:** Andrei Bărseanu, Dr. V. Bologa, Dr. Atanasie Marienescu, Virgil Onițiu, Iosif Vulcan.

3) **Secț. științifică:** Florian Porcius, Dr. I. Stoica, Emiliu Viciu, Ars. Vlaicu, Dr. Vuia ț.

4) **Secț. școlară:** Patriciu Drăgălină, I. F. Negruțiu, Dr. Iuliu Olariu, Grigore Pletos, Dr. I. Stroia.

5) **Secț. economică:** Iosif Bălan, Traian Barzu, Partenie Cosma, Dr. V. Hossu Alexandru Lebu.

Se constată, că din aceștia lipsesc: Vincențiu Babeș, Dr. Bunea, I. cav. de

Pușcariu, Drăgălina, Iosif Bălan, Dr. Hossu, A. Bărseanu, Alex. Lebu și Florian Porcius.

Se comunică, că d-l Florian Porcius și Alex. Lebu au demisionat din secțiuni, ér Iosif Bălan nici la recercările repetite ale comitetului de a se declara, decât primesc ori nu a fi membru in secțiune, n'a răspuns nici un cuvânt. Locul densusului se declară de vacant.

Urmând la ordinea zilei întregirea secțiunilor, cum și alegerea de membrii corespondenți, la propunerea fie-cărei secțiuni se aleg următorii:

Ordinari: Secț. științifică: Dr. Ambrosiu Chețianu prof. în Blașiu, Aurel Ciortea prof. Brașov. Secț. economică: Dr. C. Diaconovich, Romul Simu învêt. pens.

Corespondenți. Secț. literară: Nicolae Sulică prof. (Brașov), Sextil Pușcariu, Enea Hodoș prof. (Caransebeș), Dr. V. Branisce red. (Lugoș). Secț. istorică: Dr. Ioan Mihalyi, Silvestru Moldovan, Nicolae Togan. Secț. științifică: Dr. Ioan Radu profesor (Brad), Victor Borlan prof. (Beiuș). Secția școlară: Dumitru Lăpădat, Dum. Mosora, amândoi învêtători în Seliște. Secția economică: N. Petra-Petrescu, Dr. Nicolae Vecerdea, I. A. de Preda.

In a doua ședință Luni în 14 Iunie, orele 9, la ordinea zilei urmază rapoartele secțiunilor. Cel mai mult timp l'au ocupat debaterile din secțiunea literară. Se știe, că comitetul central, într'o ședință de ale sale, s'a ocupat în special cu propunerea vice-președintelui Ios. Sterca Șuluțiu referitoare la ortografia și limba din scrierile românesce. Comitetul a invitat secțiunea literară, ca să se ocupe cu cestiunea și să vină cu propuneri în cauză. Secretarul secțiunii literare a și prezentat în adunarea acesta elaboratul secțiunii, care fiind tipărit se consideră de cetit.

Se începe o discuție vie asupra întrebării, decât pôte „Asociațiunea“ să ia măsuri pozitive în privința ortografică și de limbă. Toți membrii constată, că este neapărat necesar, ca să se ia măsuri pentru unificarea ortografiei. Haosul de astăzi în toate cărțile și scrierile românesce nu se mai pôte suferi. In urma acesta se cetesce adaosul dela raportul secțiunii literare, în care se publică regulile ortografiei române primite de Acad. Rom.

De-odată cu regulile ortografiei Academice se cetesc și notele făcute de d-l Virgil Onițiu, cari încă s'au primit în cea mai mare parte.

S'a luat conelus, ca regulile ortografiei române, cu adnotările și întregirile primite în planul secțiunilor, să se tipărescă în „Biblioteca Asociațiunii“, să se vëndă cu un preț minimal ca astfel să se răspândescă în toate păturile societății române.

S'a decis a-se face apel către toate redacțiunile, către consistorele românesce, către toți scriitorii români, ca în toate scrierile să întrebuițeze numai ortografia acesta.

Fiind-că Academia n'a rezolvat definitiv întregă cestiunea ortografiei, cum este d. e. scrierea lui *ă* și *â* și altele, secțiunea științifică este invitată a-și face toate obiecțiunile, cari le află necesare acesta se vor înainta Acad. Rom. rugându-o pentru rezolvarea cestiunilor nelimpedite încă.

După terminarea cestiunei ortografiei, urma să se pertracteze cestiunea referitoare la limbă. Unul din membrii propune, ca cestiunea acesta să nu se desbată de loc în ședințele de acum, pe motiv, că ea este prea grea și nu se pôte rezolva în pripă, ci să se astepte încă câțiva ani, ca să se pôtă desbate și prin diaris-tică.

Fiind timpul înaintat, — era după 12 ore, — se primesc amânarea debaterii asupra acestei cestiuni pe altă sesiune de ședințe, dupa amiazi însă d-l Iosif Vulcan revine usupra întrebării de amânare. D-sa constată, că cestiunea limbei este de o importanță tot așa de mare, ca și cestiunea ortografiei și că secțiunile punându-se odată la ordinea zilei și cestiunea

„Al mai tare om din lume.“*)

Trimbă, dobe, larmă, chihot,
Fluter, strigăt, ris și ropot...
Șie să fie? — Șie să fie?
Iacă 'n tîrg, „minajărie!“
O „comegie“ d'a cu fiară
Și 'mprejur lumie și țară.

In căleacă o măimucă
Baș ca omu mânca nucă
Alta blăstămată, sódă
Să ținea numa în códă,
Ș'alcele, máncale-ar focu,
Nuș găsau o clipă locu.

Lupi, urși, mițe, oi, cornuce,
Fel dá fel dá joavini sluce;
Chițoran, ariși și vulturi
Dă prin lume, din ținuturi
D'elea gibe, d'elea rele
Feri-mé, Dómne, dá iele!

Mulce-am vâz't, pá baní viedz bine,
Cum nu vege orí și șine.
D'apái l'am vėđut anume
„P'al mai tare om din lume“,
Care să juca cu lei
Și'Y bácea dá'Y lua toți zmei!

Cui l'o dobori'n țărínă
Ișta cá'i plăceșce 'n mână,
O hârcie d'a d'o sută
Fără dá niși o dispută.
Dér cum mi ce pui cu neamțu,
Care 'n ghinț it rupe lanțu?

Să loviau fiștorii 'n coace
„Știne'Y? Unge'Y? Care poace?“
Când d'odată, — Iacă-amaru!
Sandu Blegea, — tábăcaru,
Să sufulcă și tușeșce
Lângă „comegiant“ sė-opreșce.

Să rígea neamțu dá Sandu
Dará Sandu, fiștorandu,
Mí'l cuprinsă dá subsuoară
Și nu sė lăsa cu „doară“!

Strínje't! Sușe't! Zii pá nume!
Álul mai tare din lume!

Gifăia neamțu, — a silă
Dar lu Blegea nu'í fu milă.
Hopa-țupa, țupa-hopă!
Ș'o găsit nemțonu popa!
Ține't, lasă't! Ia'l dá mână!
Zdup — cu neamțu în țărínă!

Bravo! — Sandu — sė trăiască!
Dér când fu sė it plăcească
Iște neamțu: „Abăr frace...
Nu sė pringe cá'Y pá space!“
Vrea: Cá-Y pungă și cá'Y ceacă
Suta zúftată s'o facă!

„Nu ce jioși cu mine, dragă,
Asta viedz în cap ț'o bagă,
N'ascult vorbe Io, — și glume
Când mi's Io mai tare'n lume,
Ș'adă suta!“ — Iște Blegia,
„Că dá nu — : 'ț fac prau comegia!!!“

Victor Vlad Delamarina.

*) Din broșura apărută de curând în editura despărțământului Lugoș al „Asoc. pentru lit. rom. și cult. poporului român“.

unificării limbii trebuie să se declare și în privința acésta, fie și în terminii cei mai generali. Propunerea se primesce și, după discuții interesante se decide a se face un apel către toți scriitorii români ca în toate scrierile lor să întrebuițeze o limbă românească cât mai curată, atât în cuvinte, cât și în fraze.

Se decide ca secțiunea literară să pregătască un vocabular de cuvinte străine, care trebuiesc eliminate și înlocuite cu alte cuvinte românești, bune — să se adune frazele greșite, construcții rău întrebuițate, acestea se vor adauge la vocabular și se vor publica tot în forma în care se vor publica regulile ortografice.

Dér și până se va publica vocabularul proiectat, „Transilvania“, foia „Asociațiunei“ se începă a publica cuvinte și fraze neromânești și greșite, arătând cu ce cuvinte și fraze se înlocuiesc. Diarele române vor fi rugate a publica și a da o întindere cât mai mare acestor îndreptări de limbă.

Secțiunea istorică prin rostul secretarului său Vasile Goldiș, propune publicarea unui *dicționar toponomic geografic* al ținuturilor românești din Ungaria și Transilvania și a unui *album colorat al costumelor naționale* și al *festeturilor originale românești*.

Pentru costume se vor fotografia în fie-care ținut: un moșneg, o babă, un bărbat și o femeie mai tineră.

Propunerile, după o dezbaterie viuă asupra modului de executivă, au fost primite din partea secțiunilor.

Pentru *dicționar* se va publica concurs. Fie-care monografie de comitate locuite de Români, compusă după cerințele concursului, se va onora cu 500 c.

Ca cheltueli pentru *album*, respective pentru începerea culegerii de fotografii, se vor pune la dispoziția secretarului secțiunei suma de 400 cor.

Secțiunea școlară, prin secretarul Dr. Stroia, comunică un plan, prin care să se constate starea culturală de astăzi a poporului român.

Tot secretarul depune pe masă o recenziune, făcută de membrul Pletos, asupra cărții: *Ionel*, de prof. Borgovan, și propune a-se cumpăra și împărți ca premii din partea „Asociațiunei“ 100—150 esemplare, ceea-ce se și recomandă comitetului „Asociațiunei“.

Vlaicu, raportorul *secțiunei științifice*, regretă, că n'a putut lucra, cât a vrut, și spune, că la secțiune au intrat și s'au censurat două operate: unul de botanică al d-lui C. Barcianu, despre care dăca este fără nici un rost; altul de igienă al d-lui membru I. Stoica.

Raportorul propune adunarea datelor autobiografice ale bărbaților marcanți din viața românească, ca după moarte să se potă scrie despre ei.

Nu se primesce. Elaborarea panegiricului asupra răposatului membru (Dr. Vuia) din secțiunea științifică, care trebuia să se cetească în adunarea generală a „Asociațiunei“ din anul trecut, ne fiind în stare să-l compună secțiunea acésta, se concrede membrului Vasile Goldiș.

Secțiunea economică, fiind-că n'a fost completă, nu prezintă nici un raport.

În fine se decide, ca secțiunea literară să se îngrijescă de o disertațiune pentru adunarea generală a „Asociațiunei“.

Laboriosul și învățatul membru al sect. literare, d-l Dr. At. M. Marienescu, prezentare pentru ședința de lucru interesantă: *Despre articol*, care era să se cetească după terminarea ședințelor. Fiind însă d-sa indispus, nu și-a putut ceti lucrarea și membrii secțiunilor au fost lipsiți de plăcerea de a asculta un operat științific interesant.

Fiind agendele terminate, președintele încheie ședințele, mulțumind membrilor pentru seriozitatea cu care au pertractat obiectele dela ordinea zilei și urând ca ostenele membrilor să-și aibă rólele dorite.

Lăsăm acum să urmeze *regulele ortografiei române* stabilite de Academia Română și primite în ședințele secțiunilor științifice literare ale „Asociațiunei“, provédute cu note și adausuri din partea secțiunilor.

1) „Literale latine *y, ph, th, qu* și *k* nu se vor întrebuița în scrierea română, cu excepțiunea numelor proprii și cuvintele străine neasimilate, d. e. *Quintilian, Ypsilanti, Kalium*“.

2) „Duplicarea consonanțelor se admite numai acolo, unde provine din alipirea a două cuvinte române, din cari unul se termină și altul se începe cu aceeași consonanță, séu cu o consonanță de același organ, însă numai în lăuntru limbii române, unde se și aude. Vom scrie dér: *înnotare, înnăscut, înnoire*, etc. Vom scrie însă *aprobare* (cu un singur *p*), *afirmare, colaborare, duplicare, comoditate*“.

„Se lasă latitudine a se scrie: *înnulțire* séu *înnulțire, înnormântare, séu înnormântare*. Vom scrie însă tot-déuna: *împreună, împilare, împăcare*, etc.“

3) „Se admite duplicarea lui *s* în puținele cuvinte, în cari pôte servi pentru evitarea confuziunii între două înțelesuri diferite: *massă (la masa)* și *masă (la table)*, *rassă (la race)* și *rasă (rasée)*, *casă (la caisse)* și *casă (la maison)*“.

4) „Deosebirea nuanței de pronunțare a lui *s* ca *z* în mijlocul și la terminarea cuvintelor nu se însemneză, aflându-se numai în câte-va cuvinte nou primite și prin urmare nici *s* nu se duplică în mijlocul cuvintelor, acolo, unde rămâne *s* după natura lui. Vom scrie dér: *rosă, francesă, sintesă, nasal, frumosul*, etc.“

5) „Consonanta dublă *z*, păstrată în alfabetul latin din vechiul alfabet campan, o putem primi și noi ca o înlesnire grafică pentru împreunarea lui *c* și *s* în neologisme și în nume proprii: *zilografie, lexicon, Xenocrat, Alecxandru*“.

„Se lasă însă latitudine a se scrie: *expedițiune* și *espedițiune, esemplu* și *exemplu*“, după cum vré să pronunțe scriitorul“.

6) „Sonul *ж* se va scrie tot-déuna cu *j*“.

7) „Sonurile *ч* și *щ* se vor scrie cu *c* și *g* înainte celorlalte vocale. Când însă literile *c* și *g* au să sune *к* și *г* înainte vocalelor *e* și *i*, se vor scrie cu *ch* și *gh*“.

Vom scrie dér: *cine, ginere, cėpă, gėnă, ciaslav, ciocărlie, ciută, giam, Giurgiu, cheie, unghiu, unchiu, ghem, ghindă*, etc.“

8) „Sonurile *ш* și *щ* se vor scrie tot-déuna cu *ș* și *ț*, adecă *s* și *t* semnate cu sedilă francesă“.

„Pentru sonul *з* se admit două scrieri. Acolo, unde flexiunea română îl arată ca provenind dintr'un *d*, se va scrie cu *d*; asemenea acolo, unde se arată *d*, fie și din cuvintele primite în limba română ca neologisme; în celelalte casuri se va scrie cu *z*“.

D. e. *cređi, verđi, deu, đina*; însă: *zimbesc, zălog, lucrez, botezat*.

Notă. Între cuvintele, în cari *з*, deși în cadrul limbii române nu i-se pôte demonstra proveniența din *d*, totuși se va scrie tot-déuna cu *d*, mai însemnăm următoarele: *đic, ađi, mied, rađă, tárđiu, frunđă, amėđi* și toate derivatele lor.

9) „*ш* se scrie cu *sc*, unde vre-o formă flexionară română arată un *sc* din care a provenit: *cunosci, pesce, românești* asemenea și în cuvântul *a sci*, cu derivatele lui: *sciința, cunosciința* etc. Se scrie însă *Ștefan, ștergar, aștept*“.

10) „Să se însemneze sunetul *ж* cu semnul *ж*, ér sunetul *ж* cu semnul *ж* deasupra vocalei originare, din care a provenit“.

Notă. Proveniența vocalei derivate *ж* (*ă* *ê*) este a-se urmări numai între marginile limbii române actuale. Ér deică în limba română de *ă* și *ê* nu putem da de urma vocalei clare, din care s'a derivat, îl vom scrie pe *ж* tot-déuna cu *ă*“.

Excepții: pronumele personale *me, se*.

Tot cu *ă* (nu cu *ê*) se va scrie sunetul *ж* la terminațiunea personală a conjunctivului la pers. III din sing. și plural a conjugățiunilor II, III, și IV. Exemple: *să vadă, să mergă, să fugă*“.

11) „*и* scurt se va însemna cu *и*, cu semnul scurtării, d. e. *omeni, copii, auđi*“.

Notă. Semnul scurtării (*и*) se pune numai pe *и* dela sfirșitul cuvintelor.

12) „Articolul nedefinit, pronumele și numeralul *o*, se va scrie cu *o* și nici odată cu *uă* d. e. *o casă, o dată, am da'o*“.

13) „Apostrof়ul nu se pune înaintea articolului feminin *a*, prin urmare se va scrie *casa, masa*, etc.“

14) „Diftongii *ea* și *oa* se vor însemna cu *é* și *ó*, afară de *ea* dela imperfect și de *ea* în cuvinte ca *stea*, unde a final are valóre proprie gramaticală: d. e. *mergea, ținea, stea*“.

Adaus. Tot cu *ea* (și nu cu *é*) se va scrie acest diftong în interiorul cuvintelor de *o silabă* și a derivatelor lor. Exemple: *teanc, veac, neam, leac, hrean* etc.

Cu *ia* (nu cu *e*) se va scrie acest diftong de câte-ori va forma silaba inițială a ori-cărui cuvânt. D. e. *iad, iaz, iau iată, iapă, iernă, iurbă* etc.

Excepție face pronumele personal feminin: *ea*.

15) „Pentru împreunarea a două séu mai multe cuvinte séu particule se întrebuițează semnul liniștei „, de exemplu: *dă-mi, ducă-se a-mi face*“.

16) „Scrierea desinenței finale a persoanei III dela imperfectul verbelor de conjugarea IV în *i*, este a se scrie cu *ia*“.

17) „Consonanta după *x* se va scrie cu *x*, cu o singură literă, ér nu cu *cs* în toate cuvintele, afară de numele proprii, unde se va puté scrie și cu două litere, după cum va voi fie-cine“.

18) „În privința cuvintelor, ca *binefacere, bună voință*, ca unele ce prin natura elementelor, din cari sunt formate, pot constitui adevérate cuvinte compuse, se admite, ca să se consemne împreună potrivit regulii accentului și pozițiunii, fără nici un semn legător: *binefacere, bunăvoință*; ér celelalte și altele de categoria lor, tot pentru același motiv al regulii accentului și pozițiunii, să se scrie cu liniuță. De ex.: *ast-fel, fiind-că, pentru-că, rogu-te vedu-l, bătându-te, rogă-te, îndură-te, ce-va, câte-va, unde-va*, etc. se vor scrie cu liniuță, ér nu fără liniuță, precum: *ast-fel, fiindcă, pentrucă, rogăte, îndurăte, ceva câteva*, etc. De la *se* va scrie tot-déuna în două cuvinte deosebite“.

19) „Se elimină *ă* mut final din scriere“.

a) Diftongul *ie* dela începutul cuvintelor să se scrie cu *ie*; d. e. *iepure, ied, ieri*. Excepție fac formele verbului auxiliar precum: *este, e, era*, etc. și formele pronumelui personal *eu, el, ei, ele*, cari se vor scrie simplu cu *e*.

b) *u* se va însemna cu *u*:

a) de câte ori la sfirșitul cuvintelor formeză un diftong cu vocala ce-i precede și

β) ca vocală finală a masculinelor terminate în *i* scurt, d. e. a) *aú, saú, oú, boú* și β) *roiú, susaiú, convoiú, reveiú, curechiú, vechiú, ghiveciú*, etc.

Esamen.

Turcheș, 13 (26) Iunie 1902.

Stimate d-le Redactor! Vė rog a da loc în prețuita d-vóstrė fóje următoarelor date școlare relative la școlă gr. or. din Turcheș.

Astăzi s'a ținut esamenele de vară la acésta școlă, întreținută din fondurile făcute prin economii seriose de bravii români ai acestei comune bis. Edificiul școliei era decorat de școlarii claselor mai mari. — Public încă era fórté mult, cu deosebire mamele elevilor, căci bărbații mai toți sunt duși pe la afacerile lor în România.

Conducerea esamenelor a avut-o d-l Dr. V. Saftu, care cu tact esemplar pedagogic a condus esamenele până la fine.

Esaminarea s'a început la 2 ore p. m. în clasa I. unde funcționeză tinerul inv. N. Odor. Răspunsurile mititeilor începători erau esacte și satisfăcătoare, însă disciplina se vedea a fi prea severă. S'a continuat în clasa II-a, unde funcționeză capelanul I. Pascu; asemenea s'a văđut rezultat bun cu ambele despărțeminte, cu deosebire din limba maternă și religie răspundeau elevii fórté repede și precis. — În fine s'a început esamenul în cl. III-a, unde se instrueză la olaltă școlarii din desp. 4, 5 și 6, la număr vre-o 70 copii, prin învățatorul dirigent D. Iarca, la care erau prezenți mulți preoți și învățători. Resultatul a fost peste așteptare multă-mitor, deși d-l Iarca a reînceput instrucțiunea după o întrerupere de 10 ani. Mult mi-a plăcut răspunsurile din gramatică, matematică, geografie și istoria patriei. M'am convins, că acest domn are mare zel și vocațiune pentru școlă și se ocupă fórté serios de educațiunea și buna instrucțiune generală. Dea ceriul, ca acésta școlă să aibă pururea ast-fel de propagatori ai culturii și să trăescă bravul popor român al acestei comune.

Un asistent.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din comitatele *Sătmar* și *Ugocia*, aparținătorii dieceasa Gherlei, își va finé *adunarea generală anuală* în 12 Aug. st. n. a. c. în edificiul școliei rom. gr. cat. din *Ba-a-sprie* (Felsöbánya). La acésta adunare se invită cu tot respectul: a) P. T. domni membrii fondatori, ordinari, ajutători și onorari ai Reuniunei. b) P. T. Reuniunii învăț. din Ungaria. c) Toți iubitorii de înaintarea școlilor și învățământului poporului nostru. Membrii ordinari ai reuniunei au să notifice președintelui cu 8 zile înainte scusele pentru eventuala lor absentare precum și doritorii de a diserta séu de a păși cu propuneri, cu ocaziunea acestei adunări, operatele lor să le trimită tot la acel termin. Competințele și restanțele sunt a se răspunde de către domni casari filiali până la 8 Aug. st. n. a. c.

Dat *Baia-mare*, în 10 Iulie 1902.

Ioan Leșian m. p. Ștefan Pop m. p. presid. Reun. secret. Reun.

Spre orientare. Invitare la concert, producțiunea teatrală și petrecerea de vară proiectată deja, se va face în mod deosebit. După ședința primă va fi prânđ comun, la care moralmente e dator a participa fie-care membru present. Acei, cari doresc a participa la prânđul comun, sunt rugați a-se înscrie barem cu 8 zile mai înainte de adunare la d-l Atanasiu Lupan în *Baia-sprie* (Felsöbánya) carele — la cerere — va trimite apoi la gara din *Baia mare* în 11 Aug. st. n., adecă Luni séra la 10 ore trásurile necesare. Cheltuelile trásurilor vor fi câte o corónă de fie-care persoană.

Programa:

Ședința I a. 1) La 7 ore a. m. serviciu divin solemn în biserica parochială. 2) La 9 ore deschiderea adunării prin președinte. 3) Cetirea și verificarea protocolului adunării ultime. 4) Raportul gen. al comitetului despre activitatea sa, dela ultima adun. gen., prin Ștefan Pop secret. Reun. 5) Raportul cassarului gen. Georgiu Dipse despre averea în banii a Reuniunei. 6) Raportul bibliotecarului gen. Ioan Batin despre starea bibliotecii gen. 7) Raportul comisiunei criticătoare a operatelor înaintate pentru acésta adunare prin Ștefan Pop pres. comisiunei criticătoare. 8) Cetirea disertațiunei despre: „Cari sunt erorile creșterii din timpul nostru?“ séu eventual în lipsa acesteia a altei disertațiunii aprobate de comisiunea criticătoare. 9) Esmitearea comisiunilor de câte trei membrii: a) pentru esaminarea raportului; b) censurarea socotelilor; c) incassarea taxelor și înscrierea de membrii noi; d) pentru culegerea propunerilor; e) comisiunea pentru constatarea membrilor prezenți și absenți, precum și a on. óspeți prezenți.

Ședința II-a. 1) La 4 ore p. m. deschiderea ședinței prin președinte. 2) Raportul comisiunilor esmise: a) comisiunea censurării raportului comitetului; b) comisiunea censurării socotelilor cassarului; c) comisiunea incassării taxelor și înscrierii de membrii noi; d) comisiunea pentru culegerea propunerilor. 3) Cetirea și aprobarea regulamentului reuniunei. 4) Reformarea ș-ului 10, 19, 45, din statute. 5) Statorirea locului și a timpului pentru adunarea generală a anului viitor. 6) Închiderea adunării.

Dare de semă și mulțamită publică.

Cu ocaziunea petrecerii împreunate cu dans din 29 Iunie n. c. aranjată de „Reuniunea femeilor gr. cat. din Zlatna“ cu binevoitorul concurs al unui grup de teologi din Blășiț, mai mulți știm. domni și dame din loc și jur au binevoit a-ne da sprijinul lor moral și material.

Între cei cari au suprasolvit sunt următorii: Dr. Vasilie Fodor adv. Abrud 10 cor., Dionisie Popovici notar Băcia 2 cor., O. D. Amos Popescu preot V.-Doslui 2 cor., d-l Valeriu Dăianu not. Mihalț 2 cor., d-l M. Wenetschek consilier de mine Zlatna 3 cor., O. D. Nicolae Cristea preot Valea Bulzului 1 cor., Pr. On. D. Petru Popovici protopresb. Abrud 2 cor., d-l Iuliu Pop ospătar Zlatna 2 cor., d-l Iuliu V. Albini notar Zlatna 4 cor., Ludovic Giurca preot Trimpoele 3 cor., O. D. Ioan Moldovan preot Pătrăroneni 2 cor., d-na Octavia Vișa Zlatna 1 cor., d-na ved. Lukáts I. Zlatna 1 cor., d-l Molnar Karoly forestier suprem Zlatna 2 cor., Petru Pe-tringear viceprimar Zlatna 1 cor., d-l Mih. Moldovan ospătar Zlatna 2 cor., Ioan Cismaș subnot. Zlatna 2 cor., Ștef. Păsculeț Zlatna 1 cor., Anton Wolf Zlatna 1 cor., Ioan Codruț Zlatna 1 cor. și d-l Goldberger Ignacz Zlatna 3 cor.

Despre cruțare.

Conferență ținută de d-l M. Navrea în comuna Bod, cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii pentru lit. rom. și cult. pop. român (desp. Brașov) la 16 (29) Iunie 1902.

— Fine. —

Mulți dintre D-vostre se vor fi cugetat de multe ori la modalitățile de a pute câștiga banul mai lesne, la marele secret al câștigării banului. Cu toate acestea nu e nici un alt secret aici, de cât acela care rezultă din proverbele fie-cărui popor și care e atât de simplu, anume: *îngrijesce de crucer, că fiorinii se vor interesa de tine*. Un crucer este de foarte mică valoare și cu toate acestea comoditatea multora atârnă dela cheltuirea cumpănită a acestor cruceri. Lasă cine-va să-i cadă din mână un fler — răsplata muncii sale grele —, îi lasă pe unii în cărciumă, pe unii aici, pe alții dincolo, și va vedea, că ajunge de nu va avea în totă viața lui un crucer de prisos în pungă. Pe când decă ar purcede așa, ca acești bani, pe cari îi cheltuesce zadarnic, să-i pună la vr'un institut de păstrare său asigurare, de sigur că ar face un lucru plăcut atât înainte omenilor, cât și a lui D-deu. Nici nu se poate pune pe hârtie unica mângâiere a unei familii vânduve, ce i-o aduce în haosul cel mare de amărăciuni și dureri banii agonisiți prin chibzualia soțului ei răposat.

Deprindându-ne de timpuriu a păstra ce este de păstrat, ne câștigăm o rivnă de muncă mai mare, agonisim mai mult, și prin aceasta ne scăpăm întru cât-va de grija viitorului. Chiar proverbul ne spune, că *banii la banii trag*. Decă ai început odată să agonisești și să păstrezi, nu-ți vine greu a continua acest drum.

Pentru-ca să vă arăt mai bine adevărul celor de mai sus, vă istorisesc viața unui bancher din Paris. Înainte de a-și câștiga el epitetul de bancher, era un simplu oficiant de bancă, care trăia din lăfa-i modestă. În fie-care seară obișnuia să iee câte-un pahar de bere. Dela o vreme a început să adune dopurile de bere, ce le găsea pe jos. În felul acesta a trăit el 8 ani de zile și în decursul acestui timp a adunat atâtea dopuri, în cât vindându-le, a luat suma de 8 Napoleonii, adică 80 fl. Cu această sumă a început să facă fel de fel de afaceri comerciale, ér la mórtea lui a lăsat o avere de 1/2 milion de florini. Éta déră ce face felul practic de întrebuințare a banilor.

Un alt cas, care ne arată ce poate face o hotărîre bărbătească în câștigul de bani. Un tiner moștenind dela tatăl său o avere destul de însemnată, s'a dat cu totul în plăcerilor, ast-fel că în scurtă vreme nu numai că cheltuie totă averea, dér mai făcu și o mulțime de datorii. Védându-se în starea acésta miserabilă, se hotărî să se impusce. Când se tragă glonțul, mâna încep să-i tremure și-și reaminti toate faptele lui de mai înainte. Se hotărî să câștige ce-a pierdut. Cu hotărîrea acésta decisivă întorcându-se către casă, vědù înainte unei case o grămadă de cărbuni. Pe lângă o mică remunerațiune se oferi a-i ridica și a-i căra înăuntru. Oferta lui fù primită și, pe lângă remunerațiune, mai căpétă și ceva de mâncare; astfel, că banii acésta putù să-i pună la o parte. Lucrând adî aici, mâne dincolo și cruțând din toate părțile, fù în stare nu peste mult, ca pe banii proprii să începă un mic negoț de vite. După ce și acésta îi succese splendid, începù afaceri mai mari, ast-fel că după

mai multe întreprinderi norocoșe, deveni om bogat c'o avere mai mare ca mai înainte; dér în schimb se și făcu un mare sgârçit.

Cu un spirit nobil și cu aceeași hotărîre bărbătească, ar fi putut fi acest om un binefăcător atât pentru sine însuși, cât și pentru alții. În cazul acesta viața și faptele lui au fost atât de deșositoare, ca mai înainte.

Faptul, că te îngrijesci de tine și de alții și-ți aduni „bani albi pentru zile negre“, pentru-ca la bătrânețe să nu fi necesitat a munci din greu pentru a nu fi nici baremi în stare a-ți agonisi cele trebuincioșe, — faptul acesta, đic, este onorabil, ba chiar o datorință a fie-cărui om. Dér voind să grămădesci bani, nu-mai pentru-ca să ai bani și să scie lumea, că ai avere, este o dovadă de negenerositate și de sgârçenie. Contra acestui obicei de economisire esagerată trebuie să se păzescă ori-ce om înțelept. Nu banii în sine, ci iubirea de bani este aceea, care ne conduce la rele; o iubire, care limitează și micșorează simțul human și în deosebi adevărata reputațiune. Cine nu cunoșce alt-ceva, decât banul, pôte fi un om bogat. Dér pentru aceea tot-deuna este o ființă sêracă de spirit.

Felul și modul cum un om se jertfescie iubirei de bogăție, se asemănă foarte mult lăcomiei maimuței. Sê vedeți numai cum e cazul acesta. Omenii din Algeria — o mică țară în Africa — voind să prindă maimuțe, se folosesc de lăcomia lor. Iau un fel de lubeniță, o curăță înăuntru, fac pe urmă o mică gaură, ca să încapă în lungime mâna maimuței și pun nisce urez în ea. Peste nopte trecând maimuța pe lângă lubeniță, mirósă urezul. Bagă mâna înăuntru, prinde urezul și dă să scotă mâna. Dér acum bucluc. Nu pôte scote mâna, pentru-ca este închisă. Sê smucesce în drépta și în stânga și tot zadarnic. Dér, ca să lase urezul din mână nu-i trăznesce prin cap, astfel rămâne ea cu mâna în lubeniță până dimineța, când o prind.

Éta déră, că lăcomia prea mare ne duce și la necaz; prin urmare să ne ferim de a căde și în greșala asta. Căci ce am și face noi cu averile cele mari, decă nu suntem în stare să ne nutrim și îndestulim trupul și sufletul nostru. Și mai pe urmă, cele mai mari lucruri din lume nu s'au făcut de cătră omenii cari adună numai pentru-ca să aibă ci de regulă de omenii mai sêraci la pungă, dér mai bogați cu duhul.

Cel mai mare bine al omeniei, de care s'a putut împărtași vre-odat, a fost *Crestinismul*. Acésta sfântă și curată lege, la isvorul căreia întréga omenime cultă aprópe 2 mii de ani s'a adăpat de iubire și generositate, a fost lățită aprópe pe întreg pământul de cătră omenii sêraci. Pe urmă cei mai mari cugetători, artiști și învățatori au fost omenii cu mai puține averi. Și tot-deuna va fi așa: clasa mai sêracă va fi mai tare în credință, mai harnică în muncă și mai înțeleptă în cugetare. Chiar decă posedăm averi, să nu căutăm a ne da arama pe față, a ne arăta sgârçit. Tot-deuna să ne arătăm generosi față de noi însine și față de alții și să nu fim mândri de averea noastră. Servescă-ne de exemplu pătania lui Iov cel bogat. El posedă o avere foarte mare în vite și în case, dér pentru aceea nu era nici-odată mândru de ea și în deosebi sgârçit, ci din contră tot-deuna era milostiv și îndurător față de omenii. Dumneđeu voind să-i pună la probă caracterul său și iubirea față de omenii, i-a nimicit

tóte vitele și casele, încât a rămas sêrac lipit pământului și afară de aceea i-a mai dat și nisce bóle. Cu toate acestea el n'a desperat și n'a rămas mahnit, ci cu adevărată evlavie rostea: „*Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului bine cuvântat de acum și până în veac*“.

* * *

Încă un cuvânt și voiú încheia. În cele premerse am căutat să dau o oglindă fidelă a avantajelor, ce rezultă dintr'o bună economie, dintr'o cruțare înțeleptă, și desavantajele său părțile rele ale avarității.

Decă ne vom îmbrăca cu aceste nobile virtuți, atunci fie sigur ori și care dintre D-vostre, că nu va mai fi nevoie să ne luăm în mână „toiagul călător“ pentru a ne căuta în regiuni depărtate și de abia auzite norocul visat.

Povețe despre păstrarea sănătății.

Aerul.

Aerul inconjoră corpul nostru și tot ce se află pe pământ, întră prin gură și prin nas în plămâni, și d'acolo în sângele omenilor și animalelor; nu-l vedem, îl simțim însă, mai ales când este prea cald, său prea rece, său când se află în mișcare din cauza vântului. Dela începutul vieții până la mórte, tragem aer prin nas și prin gură în plămâni și nu putem trăi fără de aer.

Omul și dobitocele trag în plămâni aer curat și scot din plămâni prin gură și prin nas aer stricat, amestecat cu aburi și alte materii netrebuincioșe corpului; mai ies din corp prin piele, cu sudóre (nădușală) apă, aburi și alte necurățenii, cari strică aerul din locuințe, din grajduri și din alte locuri, în cari se află omeni său vite, și decă nu reînnoim acel aer, decă nu-l premenim, deschidând ușile și ferestrele, pentru-ca să iasă aerul stricat și pentru-ca să între aer curat, sănătatea noastră este amenințată, căci aerul eșit din plămâni este otrăvitor. Omenii, mai ales copiii cari șed mult timp într'un aer stricat, sunt mai palidii, au sânge mai apos, sunt cu mai puțină putere, decât cei cari trăiesc în aer curat.

Aerul din casă se strică nu numai prin necurățeniile, cari provin din corpul omenilor, ci și prin fumarea de tutun, prin varđă (curechiți), care se acresce, prin doveci și alte fructe, cari putredesc, prin piei crude, prin cărbuni aprinși, prin mângal, prin vetre cu coș réu, cari nu trag bine, prin sobe crăpate, cari lasă fumul să intre în casă, prin lămpile réu făcute, prin arderea de petrol (gaz) prost, prin aburi cari ies dela bucatele pe cari le gătim, de la rufele pe cari le spalăm și le întindem, dela carpe și obiele murdare, cari le uscăm în casă, prin diferite necurățenii, cari zac și putredesc în curte și în jurul casei. Din necurățeniile din aer sunt foarte vătămătoare: praful, care îl aducem în casă cu încălțăminte, cel care se face în casă din pământul așternut pe jos, din murdăriile aruncate pe jos, apoi uscate, călcate cu picioarele și ridicate în aer, din scuturarea hainelor și așternutului, din măturarea casei cu mătura uscată, în loc de mătură udă, ori după stropire cu puțină apă curată. Aerul mai pôte conține nisce materii foarte fine, molipsitoare, provenite dela omeni bolnavi de bóle lipicioșe.

Adesea ori mirosul urit al aerului ne arată, că el este stricat; alte-ori însă, aerul otrăvit n'are un miros osebit, prin care să putem cunoșce, că este vătămător sănătății. Decă aerul conține numai cățățimii mici de praf, ne putem apăra contra lui, căci omul sănătos trage obișnuit aerul prin nas și praful se opresce în nas de părțile umeđi dinăuntru nasului și nu întră în plămâni; ér decă se află în aer prea mult praf, ca la mórta de faină, la curățirea grânelor, la scóterea varului din cup-tor și la încărcarea lui, trebuie să ținem gura închisă, să nu vorbim.

S'a încassat cor. 488 40 bani. S'a speșat cor. 377 22 b., rezultă câștig curat 101 cor. 18 b., care sumă s'a predat comitetului Reun. femeilor gr. cat. spre administrare.

Primescă și pe acésta cale mulțămitele noastre toți stim. d-ni binevoitori și sprijinatori ai tinerei noastre Reuniuni, precum și stim. d-ni teologi, cari prin binevoitorul lor concurs au potențat reusita petrecerei, în fine primescă mulțămitele noastre și acele stim. familii, cari au binevoit a găzdui și a provede cu de ale mâncării pe tinerii concertanți pe timpul cât au petrecut în Zlatna.

Zlatna, 2 Iulie n. 1902.

Comitetul Reun. fem. rom. gr. cat.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1902

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinatorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe șese luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe șese luni 2 coróne

Pentru România și străinătate: Pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Avis scolastic.

(Internatul „Favelian“ din Beiuș).

Părinții, cari doresc, ca copiii lor pe anul școliar 1902/903 să fie așezați în internatul Pavelian de băieți gr. cat. de lângă gimnasiul superior gr. cat. din Beiuș, sunt avisați, că cel mult până la 20 August st. n. a. o. se-și trimită petițiile la rectoratul acelu internat. Taxa de întreținere la an e: 240 cor., pentru uniformă 64 cor., Taxele se plătesc în două rate anticipative: la 1 Septembrie și 1 Februarie.

Informațiunii mai în detali se dau de cătră

Rectoratul internatului Pavelian de băieți

ULTIME SCIRI.

Nășud. 19 Iulie. La grănițerii din Bistrița éráși se încep *trificările cu averea grănițărăscă* pentru calea ferată somezană, în contra voinței deja precizate a comunităților.

Sofia, 18 Iulie. Diarele anunță, că *Firmilian*, noul metropolit sêrb la Ueskueb, ar fi fost răpit din acest oraș. Sgomotul însă nu se confirmă.

Literatură.

A apărut „*Lucaferul*“ nr. 2. cu următorul cuprins: 1) Ceva despre dramă, de S. St. 2) Anno Domini 2202, de Zeno Sylvian 3) O lume așa da... poezie de Horia 4) Vis, de Sebastian. 5) Xenia, de Gr. 6) Acasă, poezie de Octavian. 7) Dela cei ce nu mai sunt (Scrisori de ale lui Aron Pumnul) 8) Noi nis acasă, poezie de V. Vlad Delamarina. 9) Vis ori realitate, de Othmor. 10) Despărțirea, poezie de V. E. — Cronică etc. Lucaferul apare de două ori pe lună în Budapesta VI. Str. Vörösmarty nr. 60-a. Abon. pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. Străinătate 15 franci.

Dacă aerul se strică alături cu casele său chiar în casele noastre, trebuie să depărtăm necurățiile, cari produc acea stricăciune; apoi trebuie să aerisim casele noastre, trebuie să premenim aerul dintrînsele prin deschiderea ușilor și ferestrelor de mai multe-ori pe zi. Să nu ne temem, că aerul proștep și rece, care intră ierna prin ferestre și uși deschise, va vătămă sănătatea noastră și cea a copiilor; aerul stricat aduce un rău mai mare, decât puținul aer rece cu care-l primenim, și dacă copiii sunt prea mici, n'avem decât să-i acoperim cu o strae ôre-care, cu o pătură pentru timpul cât va sta ferestra deschisă. Chiar dacă se află cine-va bolnav în casă, acesta nu ne poate opri ca să reînnoim aerul din casă, căci omul bolnav are și mai mare trebuință de aer curat, decât cel sănătos; pentru-ca să nu răcească, îl putem învăli cu țose în timpul cât vor sta ferestrele deschise.

(Conserv.)

Dr. I. Felix.

Altoirea în ochi.

Aflându-ne aproape de epoca când trebuie făcută altoirea în ochi am crezut necesar a arăta pe scurt modul cum trebuie practică, și produsele ei.

Acest sistem de altoire e cel mai bun, prin faptul, că este foarte simplu, reușește bine și rana făcută subiectului e mică; așa că în cas de nu se prinde altoiul, subiectul nu suferă nici o schimbare, putându-se realtoi din nou.

Altoirea în ochi nu se poate practica, decât dela sfârșitul lunii Mai și până la Septembrie, prin faptul, că numai în această epocă plantele sunt în deplină vegetație. În altă epocă nu se poate practica, neputându-se deslipi cõja subiectului.

Acastă altoire se face în ochi crescând și dormind. Operațiunea este aceea și, cu deosebire că altoirea în ochi crescând se face în lunile Mai și Iunie și ochiul se dezvoltă în același sezon, pe câtă vreme cea în ochi dormind se face în lunile Iulie și August, ochiul stând în stare dormitândă până în primăvara următoare.

Altoirea în ochi crescând se face mai mult la trandafiri și plante noue, pe cari cine-va dorește a-le înmulți repede.

Etă cum se practică această altoire:

Altoiul constă diotr'un ochi cu o bucățică de scõtă, care se scõte după vlăstarii de forță mijlocie, tăindu-se foile dela $\frac{3}{4}$ din pețiolul lor.

Sunt de preferat ramurile cele cõpte bine, alegându-se ochii cei mai bine formați; ér cei dela basa și vârful ramurei, se aruncă. Ochiul se scõte cu o bucățică de cõje prin ajutorul unui cuțit tăios de altoit.

Dacă ochiul s'a scos cu lemn, se poate desprinde foarte ușor partea lemnosă. Când se observă în interiorul altoiului o gropiță îl aruncăm prin faptul, că atunci piciorul ochiului lipsesce și vom avé o nereușită sigură.

Altoirea în ochi fără lemn se practică mai mult în lunile Mai și Iunie se face în ferestru; însé dacă altoirea se face în Iulie și August, în ochi dormind bucățica de lemn dela altoi să lasă necõasă.

După ce altoiul s'a pregătit, se face și subiectului o tăietură în curmezis și una longitudinală în formă de T. Acastă tăetură trebuie să pëtrândă numai în scõtă. Apoi se depărtază marginele tăeturei cu spatula nemetalică a cuțitului de altoit și se introduce altoiul cât se poate de repede. După ce s'a introdus altoiul, se taie partea ce trece de tăietura transversală; apoi se lęgă cu

tei topit séu cu rafie, lăsându-se ochiul puțin descoperit.

Când ramurile sunt recoltate mai înainte de a începe altoirile și chiar în timpul altoirei, trebuie învălitate în mușchi, ferindu-le de contactul aerului, séu infingându-le cu baza în fructele suculente, ca castraveți, cartofi etc.

Cu cât operațiunea se face mai repede, cu atât reușește mai bine; trebuie calculat cel puțin 50 altoi pe oră.

După 10—15 zile dela data altoirei se controlează toți altoii slăbindu-se legăturile la aceea ce ar prezenta puține sugrumături.

Un altoi se cunoște că e prins, dacă după 8 zile codița cade ușor când se atinge cu degetul — îndată ce s'a făcut prinderea, e bine să se taie legăturile, spre a-se evita sugrumăturile.

În luna Februarie séu mai bine dis pe la sfârșitul iernei se retéză subiectele altoite la 15—20 c. m. înălțime dela pământ. Aceste cepuri servesc ca sprijin de care se vor lega altoii.

Cepurile se taie îndată ce altoii se pot susține singuri, dobândind destulă forță.

(„Jurn. Societ. centr. Agric.”)

N. D. Cojocaru.

Monumentul dela Mirislău.

Sunt trei sute și câți-va ani de atunci!... Treizeci de decenii s'au părădat de când Mirislău, acest mic satuleț, și-a câștigat însemnătate istorică!... Era în luna Septembrie anul 1600 și era de prevădut o ciocnire între Mihai Vitezul, atunci domn cu putere în Ardeal, și între crudul Basta, comandantul trupelor împărătesci! Și martor al acestei ciocniri decizătoare avea să fie Mirislău și împrejurimea lui. În acest sat și în apropierea lui își tăbări adevărat Mihaii ostire sa. Spun bătrânii, că înainte de astă tăbărire satul acesta nu se chema Mirislău. Se chiamă așa — țic ei — numai de când Mihai Vitezul își făcu tabăra aici și-și plimbă de câteva-ori prin sat calul său, care era „o mândrenie de cal numa ca el” neînfrânat, sumeț aprig de tot. De atunci țic-se, că locuitorii Unguri ai satului iau țis „Merészló — Miriszló”. Din întrégă versiunea acosta cât e adevărat, cât nu, e greu de hotărât, e puțin mie-mi este greu s'o fac acosta!... Destul, că Mirislău a fost martor la prâncena luptă acum sunt trei sute de ani pe câmpul dintre sat și Mureș. În partea dreptă a cărui e așezat satul. Mirislău a vădut crîncena și desperata luptă a celor două tabere, el a vădut nenorocita luptă, în care Mihai Vitezul e învins de crudul general Basta. Câmpul Mirislăului a fost să fie locul de îngropare al vitejiei armelor române.

Mirislău loc de tristă amintire pentru noi din țilele de 17 și 18 Septembrie 1600. Mirislău, cât de amar te blastemă pe tine scriitorul nostru Bălcescu în „Istoria lui Mihai Vitezul” când ajunge cu firul istoriei la lupta asta de pe câmpul têu, pentru-că tu te-ai făcut mormântul vitejiei lui Mihai.

Aț pe câmpul acela să ridică un monument de piatră în amintirea luptei.

O prismă de piatră în patru fețe, având o înălțime de vr-o 3 metri, așezată pe partea dreptă a „vâii Mirislăului”, între drumul de țără, ce duce dela Aiud spre Turda și între acesta ferată.

În locul inesta drumul de țără și linia ferată merg aproape alătura trecând preste „valea Mirislăului”, care cu câți-va pași mai în jos de calea ferată se varsă în Mureș.

Monumentul acesta spune aț trecătorilor despre trista luptă. Vorbele tăiate pe trei din fețele acestei pietri spun ochiului sciutor de cartă totă lupta asta nenorocită, spun timpul și locul ei, dau numele conducătorilor învingători și învinși.

Pe partea de către drumul țării ochiul trecătorului cetesce cuvintele, cari pe românesc sună astfel:

M. D. C.

Acastă columnă a ridicat-o din contribuiri „Societatea de istorie și arheologie din comitatul Albei de jos” în arhivă treicentenară a lui dela Mirislău, întemplată în 17 și 18 Sept. 1600.
1900.

Sunt apoi șese versuri, cari în prosă pe românește ar fi cam aceste:

„Ardelul era învălit în negră întunecime, încât nu putea să deosebescă, pe prietin de dușman. Nu scia Ardellul, că pe el îl prădează călăul său; aș se bucură după câte o învingere?.. Aici pe câmpul acesta după ôrba nãpț, s'a făcut ția sângerôsă și a început să încolțescă sângerôsă în un viitor mai bun”.

Sunt pe fața de către drum. Pe celelalte două fețe sunt învingătorii de oparte și învinșii de cealaltă.

Pe partea stângă a monumentului rîndurile scobite în piatră dau numele comandantilor din tabăra lui Basta și după âst scurt catalog vorbele:

„s'au luptat, au învins”.

„S'au luptat au învins” — ne spune monumentul, și . . . tace! Cum s'au luptat, cum au învins, n'are nimic a face — destul că ômenii lui Basta „s'au luptat și au învins”.

Și-acum, trecătorule, cetesce și ce stă pe fața de către vale și spune, ce simț cetind? . . . Parcă așa de-a jale sună cuvintele:

„Pe câmpul acesta în o luptă de două zile l'au învins pe voivodul Mihail, în a cărui ôste au fost” . . .

Se înșiră și aci comandantii învinși și apoi urmază patru versuri:

„Mormântul comun a aproape șeci mii de eroi, căduți în a-ță luptă, l'au spălat mai târziu apele Mureșului, care-s pot a țeri mele lacrimi”.

Și ce aceste cuvinte de pe monument s'a isprăvit, piatra a spus totul ce scie ea, tot ce i-a spus și ei unelta măestrului. Monumentul tace acum, stă neclintit înaintea ochiului privitorului, care-l mai mësôră odată de jos până sus. În momentul următor ochiul, ce nu vedea decât literile scobite în piatră, vede acum în realitate par-că ceea ce spun vorbele acelea. Cetitorul e acum în vremele vechi cu trei sute de ani înainte de asta. Înaintea lui decurge acum lupta desperată, cad voinicii, sute de cadavre zac culcate la pământ și printre ele în șirõe culcate sângele, să se verse în undele Mureșului. Têrmul drept al Mureșului e ros de sângele cald, ce aburesce încă. bea locul sânge de voinic și ce nu mai poate bea, lasă să curgă, să se amestece cu apa turbure a Mureșului. E a doua țic de luptă, se inserază, când de pe câmpul de luptă să ridică șeci mii de suflete și sbôră departe părăsind pământul. Lupta e sfârșită, învingătorii ridică'n aer strigăte de bucurie, pe când Mihai Vitezul, capul ostirei aici învinse, trist în fruntea ôstei sale decimate trece Mureșul călare, să se odihnescă după obosela mare de două zile, trece Mureșul și pe țermurul stâng al lui se duce prin pădurile, ce acoper dealurile, acelea să-și caute un loc de adăpost. Și etă-l acum s'aședă cu ostașii săi rămași în viață, tocmai pe cõma șirului de deluri din stânga Mureșului, în o rariște în mijloc de pădure. Locul acesta are asemănare cu șeua, și de atunci și aț îi țic: Șeua lui Mihaii.

Aceste tõe au fost, au fost de mult cu trei sute de ani înainte de asta. Aț delă câmpul de luptă pe locurile acelea, le au dela monumentul de lângă drum, care e anume pus acolo să spună la lume aceste. Le spune aceste tõe și „Șeua lui Mihai” dér ea nu scie spune ori-cui, ea nu e în stare să vorbească ori-cărui privitor. Ea vorbește numai cu acel ochi de privitor care o cunoște pe ea, care îi scie numele ei. Șeua o vèd țilnic, din curte séu din casă, când stau la ferestru și ea țilnic își povestesc ce saie. Monumentul dela Mirislău îl vèd mai rar, dér de câte-ori trec pe lângă el, tot-déuna m' face atent, cum face el pe fiecare Român, când țic par'că:

„Trecătorule, nu trece așa de nepășător și rece pe locul acesta. Cugetă, că lo-

cul pe care acum calcă, sfânt este. De aici, din locul acesta au plecat în alte lumi 10,000 de suflete de odată. Cu sângele a șeci mii de viteji e udat venul, pe care acum trec. Cu respect și venerațiune să cade să calcă pe locul acesta”.

Și fiecărui trecător multe . . . multe ar mai vède de a-i spune acosta piatră, monumentul acesta dela Mirislău.

Decea, 1902.

Miu.

Starea sëmênaturilor.

După rapórtele sosite la ministerul agriculturii din Budapesta, până la 10 Iulie situația agriculturii se prezintă pe cum urmază:

În prima treime a luni Iulie a fost de asemenea timp schimbăcios, întâi căldură mare, apoi furtuni, ploii, grindină și vreme răcorôsă, așa că în munți a și nins. Timpul acesta a pricinuit în multe părți stricăciuni, aceste stricăciuni însé n'au fost așa de mari, după cum se credea în primul moment. Cele mai multe plângeri vin despre culcarea la pământ și încălcirea grânelor și mai puține despre pagubele pricinuite de piatră, rugină și insecte. În comitatul Ciongrad, Cianad, Arad, Bichiș, Torontal, Bihor s'a observat putrețirea rădăcinilor, care a cauzat multe pagube mai ales la grânelor, Baciú-Bodrog, Pesta, Sobolciú, Selagiu Solnoc-Dabăca, Caraș-Severin, Torontal, Abauj-Torna, Sáros, Szepes Zemplin, Turda Arieș, au făcut multe stricăciuni furtunile, piatra și ruperile de nori. Rugina n'a bântuit în mësura așa mare, cum se credea la început, așa că atât calitatea, cât și cantitatea grâului va fi mai bună, de cum se nădăjduia. Cu tõe plăgile elementare și cu tot timpul capricios, ce a ținut încă din primăvară, recolta bucatelor de tòmna, — după cât se poate judeca din secerișul început — va fi mai bună, decât mijlocie. Și sëmênaturile de primăvară s'au îndreptat în așa mësura, în cât putem nădăjdui o recoltă bună. Peste tot recolta pare a fi asigurată, de și este de temut încă de vreme nefavorabilă. Secerișul merge bine înainte și s'a secerat deja nu numai șecara și orzul de tòmna, dér în multe locuri și grâul. Furtunile au stricat în unele locuri și bucatele secerate deja și aflătoare în cruci, dér paguba nu va fi așa de mare, în cât, că bucatele anul acesta n'au fost secerate în stare răscõptă, așa că grăunțele nu s'au scuturat în mësura mare. Cucuruzul însé în multe părți stă rău. Prospectele recoltei cu tõe viscocele s'au îndreptat în privința calității. În cele mai multe părți s'au secerat câte 25—30—36 cruci, așa că pe lângă bogata recoltă de paie s'a obținut și un rezultat de câte 35 chilo și mai bine.

Teritoriul dintre Dunăre și Tisa, țermul drept al Dunării și unghiul între Tisa și Mureș promit un rezultat mai bun, de cât mijlociu. Bunșor acesta rezultatul și pe țermul stâng al Dunării și într'o parte a teritoriului Tisei, dér mult mai slab este în Ardeal. Arealul sëmênat cu grâu este de 5,877,378 jughere catastrale și calculându-se pe jugher în termin mediu mai bine de 7 măji metrice, întréga recoltă se poate evalua la 42 milioane măji metrice. Anul trecut a fost numai 34 milioane. Atât calitativ, cât și cantitativ este așa dér mai bun rezultatul, de cât anul trecut. Cele mai bune rezultate au fost obținut în comitatele: Barș, Strigon, Neutra, Pojun, Vesprim, Șopron, Heves, Borsod, Bichiș, Timiș, Torontal. — Secara este sëmênată pe un areal de 2,004,450 jughere catastrale și promite 6.64 măji metrice de jugher, total 13 milioane, adică cu 2 milioane mai mult, de cât anul trecut.

Orzul de tòmna promite o recoltă mijlocie. S'au numărat 1.720.940 jughere, se speră 12 milioane măji metrice.

Ovêsul a suferit mult. În multe părți a îngălbenit și a fost copleșit de burueni. S'au sëmênat cu ovês 1.738.227 jughere. Se speră 10 milioane măji metrice.

Cucuruzul a întârziat. Seceratul și treeratul rapiței s'a întârziat din cauza ploilor.

Finețele sunt slabe.

Prima reuniune pentru inzestrarea fetelor.

In luna lui Iunie 1902 sau in scris din nou 1075 partide, si s'au platit premii de zestre K. 46789.58.
 Dela 1 Ianuarie pana inclusive 30 Iunie 1902, numarul partidelor inscrise din nou este de 5906, si suma platita ca premii pentru inzestrare K. 308371.75.

Starea averei:

2 case cu 4 etajuri	K.	1.495,741.20
Depuneri spre fructificare	"	2.101,935.25
Efecte de valoare clasa prima 200,000 K. valoare nominala 4 1/2% obligatiuni a capitalei	"	197,000.—
400,000 K. 4 1/2% obligatii a bancilor hypotecare cu cartel a caselor de pastrare ung.	"	392,000.—
600,000 K. 4 1/2% obligatii a caselor de pastrare din capitala	"	588,000.—
200,000 K. 4 1/2% Obligatii a caselor de pastrare din capitala	"	195,000.—
400,000 K. 4 1/2% oblig. a primei banci com ung.	"	390,000.—
200,000 K. 4 1/2% obligatii a casei de pastrare centrala ung.	"	196,000.—
250,000 K. 4 1/2% obligatii a casei de pastrare centrala ung.	"	243,750.—
400,000 K. 4 1/2% obligatii a casei de pastrare din cartierul intern al capitalei (Inerstädter), a 99.—	"	396,000.—
190,000 K. 4 1/2% obligatii a bancii Agrare si de Renta a 97.—	"	184,000.—
200,000 K. 4 1/2%	"	194,700.—
400,000 K. 4% Renta de cor. ung.	"	377,000.—
700,000 K. 4% Obligatii a capitalei.	"	621,250.—
6 losuri Crucea rosie a 23 K.	"	138.—
Imprumuturi pe Polite proprii	"	300,665.12
Fondul de pensune, depuneri economice	"	96,416.74
Starea cassei	"	5.883.64
	K.	7.975,779.92

MULTE SI DE TOTE.

Istoria umbrelei.

Patria umbrelei este Anglia, ér timpul când s'a introdus nu e mai vechiu de 250 ani.

Pe la mijlocul secolului 17 i-a venit în minte unui antreprenor să dea împrumut studenților din Oxford și Cambridge umbrele, pentru-ca să potă merge și prin ploie la universitate. Afară de studenți nimeni nu întrebuinta umbrela, până n'a venit un alt domn cu numele Hamvay, care a îndrăsnit să iasă pe stradă cu umbrela și anume atât pe timp de ploie cât și pe timp de sóre.

Când l'au vădút ómenii cu umbrela, s'au adunat împrejurul lui și se prăpădiau de ris, ferestrele caselor se deschideau și bărbați și femei se uitau ca la minune după el. Unii diceau, că e nebun, ér copii aruncau cu petri după el. Lui Hamvay însă puțin îi păsa de batjocura ómenilor și nici odată nu eșia pe stradă fără să aibă umbrela subsuoră, séu întinsă de-a-supra capului.

Cu timpul, ómenii s'au obicnuit cu umbrela și a început să o pórte și ei. Din Anglia apoi s'a răspndit și în alte țeri.

La Români numele cel mai răspndit al acestui scutitor de ploie și de sóre este cuvântul „Umbrela“. În România, cel puțin așa se dice mai în tóte părțile chiar și la cel de ploie, cu tóte că s'ar păré, că umbrela numai pentru umbră ar trebui să se întrebuinteze, adecă pentru a scuti pe cine-va de rațele arđtóre ale sórelui.

Că e bine, că e réu, să se dică așa și când nu întrebuintezi acest instrument pentru umbră, ci pentru-ca să-ți scutesci hainele de umeđelă, asta-i altă întrebare. Vorba e, că în România cei mai mulți așa îi dic. Alții tot în România, îi mai dic și „cort“ și „cortel“.

Un Ardelean, când aude întrebând pe un frate din România: „Ți-ai adus cortul?“ îi vine să ridă și să răspndă, că la noi numai țigani au cort. Apoi tot în România se mai dice și „cortel“, ceea-ce decă aude Ardeleanul, înțelege érăși altceva, pentru-că aici, când întrebă pe cine-va „Und ți-e cortelul?“ îi răspnd: „La dómna Safta, véduva din Prund“ séu la cutare séu cutare, căci ceea-ce întrebă fratele din România cu vorbele: „Unde ești în gazdă?“ Ardeleanul întrebă: „La cine ești în cortel?“

In Transilvania se mai dice și „parapleu“ și „ploieriu“ pentru umbrela de ploie și „parasol“ și „umbrariu“ (Chioar) pentru cea de sóre. Nu știu đeu, care din aceste numiri va eși biruitoare, ca să-i dică așa toți Români.

Scriitorului acestor rânduri i-se pare însă, că „ploieriu“ și „umbrariu“ ar fi cele mai potrivite numiri.

Insciințare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov“ a înființat, după cum se scie, un internat, cu scop de-a instrui fetele din clasa de mijloc a societății românesce în menajul casei, precum și în diferite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune economie. Reuniunea întreține și subvenționează acest Internat cu o sumă considerabilă, numai ca să potă primi fetele cu taxa cât să póte de scăđută.

In acest internat se învață: a) a pregăti tot felul de mâncări; b) a spăla și a călea tot felul de albituri; c) a croi și a cósé cu mașina tot felul de albituri și vestimente; d) a cultiva legumii, și e) regulii igienice.

Pentru completarea cunoșcințelor câștigate în școlă, s'a introdus și o școlă de repetiție prevăđută în legile statului pentru copile dela 12—15 ani.

In acéstă școlă se va propune:

Limba română în 2 curs. a 2 óre pe sept.	
Limba maghiară 2 " " 2 " " "	
Limba germană 2 " " 2 " " "	
Aritmetica 2 " " 2 " " "	
Istoria și Geografia 2 " " 2 " " "	
Istoria nat. și fisica 2 " " 1 óra " " "	
Religia 2 " " 1 " " "	
Desemnul 1 curs. " 1 " " "	
Scrierea 1 " " 1 " " "	
Cântări 1 " " 1 " " "	
Gimnastica 1 " " 1 " " "	

In acest „Internat“ se primesc fetele române, cari vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi implinit 12 ani.

De óre-ce prin reorganizarea cea nouă a instruciunii, numărul órelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreținere și instruciune taxa de 14 fl. pe lună, platită anticipativ.

Fetele orfane și sêrace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetele din Brașov, cari vor voi să petrecă numai peste đii în „Internat“, plătesc pentru tótă instruciunea și pentru prând și ojină câte 10 fl. pe lună.

De óre ce numărul elevelor atât al celor cu plată, cât și al bursierelor este

restrins, de aceea se invită părinții și tutorii a se anunța, respective a înainta petițiunile inzestrate cu testimoniu de paupertate și cu actul de botez la subscrisa președintă până în 20 August st. v.

Primirea elevelor în „Internat“ se va face dela 25 August incolo.

La primire are să aducă fie-care elevă albiturile și vestimintele necesare, precum și așternutul de pat.

In legătură cu acest „Internat“ Reuniunea în anii trecuți a înființat și un „Orfelinat“ pentru fetele orfane și sêrace dela 6—12 ani; aceste fetele primesc întreținerea completă pe spesele reuniunii și sunt obligate a cerceta școlile române gr. or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a-se adresa până la 20 August st. v.

Informațiuni mai de aprópe se pot primi dela președinta reuniunii și dela actuarul acesteia.

Agnes Dușoiu, Lazar Nastasi,
președintă. prof. gimn. și actuarul reun.
(597, 1—2.)

Ce e bun, nu e scump.

Se atrage atențiunea on. public strein, că la cumpêraturile ce le face să aibă în vedere firma

M. L. Laszlo succesori Iulius Popp
Têrgu Inului 29. Piața Francisc Iosif
unde se vinde cu prețuri reduse
toți articolii de seson.

Căsétoriți

Dela 27 Iunie până la 17 Iulie.

1) Petru Grecu, gr.-or. calfă de zugrav, cu Reveica Munteanu, vr.-or. Brașov. 2) Iohann Hubbes ev. profesor gimnasial cu Selma Charlotta Fogarascher ev. Brașov 3) Bordeux Arpad r. cat. profesor gimnasial, cu Albertine Schwarze, r. cat. Brașov. 4) Kusy Robert Vilmos, rom. cat. calfă de pantofiar, Satulung cu Molnár Maria, ev. ref. Brașov. 5) Ignatie Hâzi r. cat. croitor de dame, cu Hedwig Formanek, n. Wanitschek, r. cat. în Brașov. 6) Lórinz György ev. ref. amplotat la căile ferate cu Székely Berta ev. ref. în Clușiu. 7) Ștefan Susaica gr.-or. calfă de zidar cu Maria Chivăr gr.-or. în Brașov. 8) Rozs Kálmán, r. cat. calfă de zidar cu Elisaveta Crăciun gr.-or. Brașov.

Sosiți în Brașov.

Pe ziua de 18 Iulie 1902.

H. Pomul verde: v. Metz, Viena; Frisse, Magdeburg; Leondowsky, Colomea, artiști, Hirschfelder, Kramatscheik, Warkotsch, Breslau; Prezenovsky, Iasi, comercianți; D-na Colonel Cremeanu, Apostolescu, privatier, D-na Radian, Pospoly, privatier, Bucuresci

H. Bucuresci: Grosseanu, avocat. Bucuresci; Maederu, avocat, Focșani; Reich, Pesta. Diosy, Kovászna; Veber, Sibiu; Ladányi, Gy. St; Miklós Cibulka, locot. c. și reg. Appoltoni idem, Ziegel, idem Weiglein, idem, Mernik, idem Königsbrun idem, toți din Viena.

H. Orient: Artonovici, locot, Antonescu, idem, Lázárescu, idem, Isvoranu, proprietar, Clușiu, profesor., Bucuresci; Balazsa, colonel c. și r. Wornics, idem, Pitreich, idem, Viena; Albrecht, director, Sibiu; Kosch, Lechner, Reghin.

Domnii abonenti ai fóiei noastre, cari nu și-au reînóit încă abonamentul pe Semestrul II. al anului acestuia, sunt rugați a-l reînói neamânat ca să nu li se întrerupă regulata espedare a diarului.

Cu numărul de față se sisteză espedarea fóiei celor ce nu și-au reînóit încă abonamentul.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

O casă de vândare

în Strada sf. Nicolae nr. 6. (dosul bisericeii sf. Nicolae)

din nou edificată, care constă din 2 odăi, bucătărie, cămară, bucătărie de vară, pivniță, 2 magazine și grădină mare de 100⁰, se vinde din mână liberă.

Informații se pot lua la proprietarul casei tot acolo

1—6.(598)

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de mai sus într'adevăr o merită

„Picăturile rusesce“

ce se preparéză în farmacia

D-lui VASILIE MIJIN din Melencze.

Aceste „Picături rusesce“ ar trebui se nu lipsescă din nici o casă. Ele sunt un mijloc neîntrecut și escelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materii și intestine.

In timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcătoriu contra sgârciurilor, vânturilor (colică) și diarhoe, delătură gréța și neplăcerile provenite în urma stricării stomacului și din rēcélă, liniștesce gréța și face apetit; delătură respirațiunea grea, în lipsă estrema potolesce tusa și ajută la defacerea flegmei, pusă pe puțină vată la dinți găunoși ușurează durerea.

Prețul 1 cor. 60 bani (80 cr.)

Décă se trimite înainte 2 cor. (1 fl.) medicamentul se espedeză francat.

„Picăturile rusesce“ veritabile se pot căpăta numai în farmacia

D-lui VASILIE MIJIN în Melencze,

18—20.(429)

(comitatul Torontal).

! Calitate bună garantată!

Vând cu 5—10% mai ieftin, ca concurenții mei.

Magazinul de încălțăminte și pălării

Nr. 10. I. SABADEANU Nr. 10.

Strada Porții nr. 10, BRAȘOV, Strada Porții nr. 10,

care se bucură de 32 ani de încrederea on. public, recomandă mărfurile sale garantate, solide, moderne și cari prin procurare favorabilă vinde cu mult mai ieftin ca ori-ce concurent al séu, precum póte vedé onor. public din câte-va mai j-s înșirate prețuri:

Pentru Bărbați:

1 pârche de ghete de vachs, garantat solide	fl. 2.50
1 " de ghete de vachs cu besetz, garantat solide	" 2.80
1 " de ghete de vachs cu șinóre, garantat solide	" 3.70
1 " de ghete de vachs cu besetz de lac, gar. sol.	" 4.10
1 " de ghete Botin de inf, garantat solide	" 4.30
Panofi de Drill galbene ori negri cu pele, besetz și talpă dela 80 cr. în sus.	

Ghete mici pentru copii dela 50 cr. în sus.

Comanda la măsură se efectuează prompt, ieftin și garantat solid.

Specialități de încălțăminte

de tot fine: Chevreaux, Boxkalf,

„Ideal“ etc., se află în mare alegere

și se pot procura în 6 zile și după măsură cu prețuri moderate.

Pentru Dame:

1 pârche de ghete de pele patentate, cu gura gar.	fl. 2.50
1 " de ghete de pele patentate, cu nasturi, gar.	" 3.40
1 " de ghete Gems veritabile, cu nasturi gar.	" 4.—
1 " de ghete cu besetz de lac gar.	" 3.80
1 " ghete pele galbină gar.	" 4.—
1 " Pantofi de dans din lac	" 2.—
1 " " " " pele Gems	" 1.80
1 " " " " pele cu fl. 2.20.	

De curând sosit!
APE MINERALE
 Amplură proaspătă
se capătă
 în toate farmaciile din Braşov
 cu preţurile cele mai eftine.
 (555.--12)

DEPOSIT de articole igienice.
DEPOSIT de mărfuri de gumi din Paris.
J. REIF Specialist, VIENA
 I., Brandstätte 3.
 Preţuri curente în coverte închise franco şi gratis.
 Trimiterea în provincie cu Rambursă.
 Discreţ. à K. 2, 4, 6, 8, 10 etc.

Abonamente la
 „Gazeta Transilvaniei“
 se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Pentru
Vilegiatură în Braşov
O casă cu etaj
 foarte potrivită şi pentru cei ce fac vilegiatură în Braşov, într'o stradă principală din suburbiul român, care constă din două locuinţe frumoase, parte parchetate, fie care cu 5 odăi, 2 bucătării, 2 cămări, odae de baie, pivniţă mare, sopron, spălătorie, grădină şi o curte spaţioasă, aproape de piaţă, foarte caudată, pentru locuinţe de vară, este de
vândare,
 din cauza mutării, cu preţ moderat şi din mână liberă.
 Informaţii Strada Caterinei Nr. 17 în etaj

PAO
 apă de spălat gura
 în formă de prav.
 Deposit en gros pentru Braşov
 la **JOHANN ORENDI.**
 Se capătă în farmaci, Drogueri, Parumerii etc.
 Cel mai mare efect antiseptic.
 Cu gust, practic şi ieftin.

— ANUNŢ. —

Cu ziua de ađi punem în circulaţie cea mai renumită şi plăcută apă minerală

„REPATI“

provenită din isvorul „Bathori“ din Kászon-Imper, în stare cât se pöte mai proaspătă.

Profesorul de universitate **Dr. Bela Lengyel** se exprimă astfel:

„Isvorul din Kászon-Imper „Repati“ dă o apă alcalin acidă de tot escelentă, care prin compoziţiunea ei chemică fericită, precum şi în urma conţinutului estraordinar de acid-carbonic, formeză o specialitate de apă minerală din cele mai escelente şi merită deci de a fi de aproape apreciată.“

Profesorul **Dr. Sigismund Purjesz** dice:

„Confirm, cum că apa minerală „Repati“ s'a întrebuiţat de mine cu bun succes la vindecarea de afecţiuni cataralice ale membranelor mucöse.“

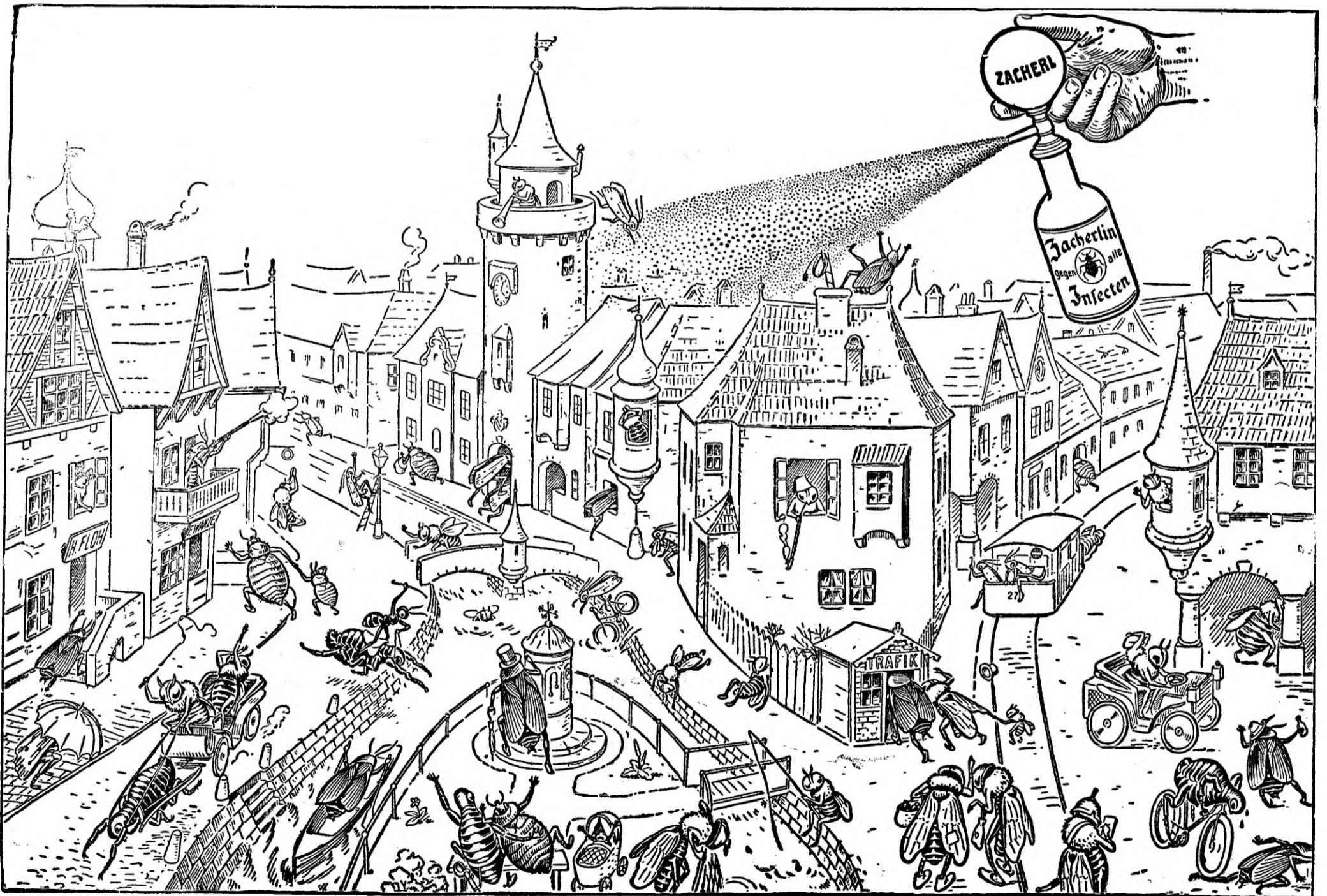
Profesorul **Dr. Wilhelm Hankó** se exprimă astfel:

„Apa minerală „Repati“ este nu numai o apă escelentă de beut, ci este tot-odată o apă vindecătoare, de efect nepreţuit, şi pöte concura în ori-ce privinţă cu apa scumpă importată din Boemia, numită apă de Krondorf.“

Depositul principal se află
 în **Têrgul boilor nr. 4.**

Administraţia isvorului e în Kászon-Imper.

2--25.(593)

Decă doresti Zacherl de cel renumit,
 N'ul cumpăra în hârtie invêlit.

În sticle se vinde cel veritabil
 Cu drept de marcă, şi-i admirabil,

Ţe-ţi vine đe şi nöpfe într'ajutor
 Şi te feresce de plaga insectelor,

Ca sê te convingi mai pe deplin
 Caută după placatul lui Zacherlin.